

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinijska ulica 5 - Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lit 18,-
za inozemstvo vključno s ponedeljskim je-
trom Lit 36,50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijska ulica št. 5. - Telefon
štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad extra:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Hraber odpor osnih čet od Agrigenta do Catanije

Torpedna letala so potopila trgovsko ladjo 10.000 ton in poškodovala 3 nadaljnje s skupno 29.000 tonami

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 16. julija naslednje 1147. vojno poročilo:

Od področja pri Agrigentu do ravnine pri Cataniji vzdržujejo italijanske in nemške čete z žilavo hrabrostjo stalni pritisk močnih sovražnih sil. Sovražniki so bile prizadete obširne izgube oklopnih voz. Naša torpedna letala so obnovljala napade na prevozna in izkrcevalna sredstva, potopila trgovsko ladjo 10.000 ton in zadela ter poškodovala 3 druge enote s skupno 29.000 ton.

Vzdolž južnovzhodne siciliske obale so italijanski in nemški bombniki iz višine in v strnoglavnem poletu napadali z dobrim uspehom angleško-ameriške pomorske enote. V operacijah letalstva teh dni so se zlasti odlikovali: 43. jata bombnikov, 130. skupina torpednih letal in 121. skupina topolapljačev.

Neapelj, Foggia in Genova so bile cilj sovražnih letalskih napadov. Ugotovljena je

bila škoda in žrtve v Neaplju, kjer so naš lovci pokončili 4 štirimotornike. Tudi na kraje v pokrajinah Alessandria, Savona, Bologna, Parma in Reggio Emilia so bile vržene bombe, ki so povzročile lahke izgube med prebivalstvom.

Obramba je sestrelila 2 štirimotornika, ki sta se zrušila, eden pri Traversetoliju (Parma), drugi pa pri Mirandoli (Modena). Nekoliko mož posadke je bilo ujetih. Pomorske enote in letala, ki spremljajo naše konvoje, so sestrelila 11 torpednih letal.

Napadi, omenjeni v današnjem vojnem poročilu, so povzročili naslednje doslej ugotovljene žrtve: v Neaplju 204 mrtvi in 390 ranjenih, v Foggiji 15 ranjenih, v Arquatii Seriviji (Alessandria) 1 mrtve, 6 ranjenih, v Savoni 1 mrtve, 1 ranjen, v pokrajini Bologna 9 mrtvih, 20 ranjenih, v pokrajini Parma 3 mrtvi, 6 ranjenih, v Reggio Emilia 1 mrtve, 4 ranjeni, v Modeni 1 mrtve, 3 ranjeni.

Praznik mornariške topniške milice

Rim, 15. jul. s. Mornariška topniška milica proslavlja v borbi deveto obletnico ustanovitve. Legionarji milice Milmart črpajo trdno stoeč v svojih mestih dolžnosti in odgovornosti iz dogodkov vzpodbudo za vztrajanje, odpor in zmago. Krvne žrtve, ki so bile doslej doprinešene, so dedščina, katere ne bo mogoče izbrisati, potrošiti ali uničiti.

Šef glavnega stana milice je takole brzojavil: Medtem ko mornariška topniška milica proslavlja obletnico svoje ustanovitve v žaru mučeništva Borgia Pisana, naj sprejmejo moj pozdrav ponosni legionarji, ki se bore na svetih obalah domovine - Galbati.

Vpoklic prefekta Mariana v vojaške službo

Rim, 15. jul. s. Prefekt Kraljevine Adalberto Mariano je bil poklican s 15. junijem v začasno aktivno službo v Kraljevi mornarici v svojstvu kontreadmirala ter je prevzel z istim dnem položaj prvega pobočnika Nj. Vis. Vojvode D'Aoste.

Predavanje prof. Asquina v Berlinu

Berlin, 15. jul. s. V nemškem zavodu za zunanje politične študije je mel prof. Alberto Asquin, predsednik italijanskega središča za ameriške študije, uspešno predavanje o Evropi in Zedinjenih državah. Po predavanju, ki je spadalo v vrsto predavanj o napadnih načrtih Zedinjenih držav proti vsemu svetu, organiziranih po nemških zavodih za zunanje politične študije, se je direktor zavoda prof. Six zahvalil govorniku, poveljujoč skupnost idealov med Italijo in Nemčijo, ki se na bojiščih vodita v skupni borbi.

Poslanik Anfuso pri predsedniku madžarske vlade

Budimpešta, 15. jul. s. Ministrski predsednik in zunanji minister Kallay je sprejel v audienci kraljevega ministra Italije Anfusa, s katerim se je dolgo in prisrčno razgovarjal.

Ameriška vlada nenaklonjena De Gaulleu

Lizbona, 16. jul. s. Ameriško ministrstvo za informacije je bilo v javnosti obdoženo, da vodi v listih protidegoliščno propagando s tem, da razširja neosnovne vesti. Ministrstvo se zagovarja, da zajema dotične vesti iz poročil britanske vlade, britanske vesti pa temelje na uradnih britanskih preiskavah in opažanjih. V tem, ko se v Washingtonu branijo silniških očitkov, pa obenem poudarjajo, da je poskus za likvidacijo degolovec ostal brez uspeha in da je škodoval politični propagandi v Franciji, kar se je obutilo v angleško-ameriških odnosih. Kljub temu se postopoma napetost in polemika med Francozi v Ameriki in med degoliščinskimi pristavi v Afriki. Zaradi tega je oblast prepovedala manifestacije v New Yorku na dan 14. julija, ki bi se jih moral udeležiti tudi Giraud. Ko je ta prisel v New York, ga je takoj obdala policijska četa na 32 motor-nih kolesih, ga spremlila v hotel in ga tam strogo zastražila. Prepovedali so mu sprejemati novinarje in delati posete brez močnega policijskega spremstva.

Nazadovanje ameriške vojne proizvodnje

Washington, 15. jul. s. Tajnik vojnega ministrstva Patterson je izjavil, da se je vojna proizvodnja v Ameriki znatno zmanjšala v juniju. Proizvodnja letal je bila za 5% manjša, kakor je bila namenovana. Podatki v zadnjih dveh mesecih nam ne zbujajo upanja, da bi mogli izpolniti nalogo, ki je pred nami.

Smrt generala Sikorskega je vedno bolj zagonetna

Lizbona, 15. jul. s. Skrivnost letalske katastrofe v Gibraltarju postaja vedno večja. V pričetku se je trdilo, da so našli truplo hčere Sikorskega, zdaj pa poročajo, da so bili vsi napor pri iskanju tega trupla zaman. O famozni preiskavi, katero je naznanil angleški tisk, ni poročil.

Zatiranje komunizma v Argentini

Buenos Aires, 14. jul. s. Notranji minister je razglasil, da bo razpustil štiri združenja, ker so se vanje razvile statistom vrtilne komunistične načela, ki so po mnenju argentinskega vrhovnega sodišča nezakonita.

Sovjetske izgube naraščajo od ure do ure V sedanjih bitki so izgubili že 2800 tankov in nad 28.000 ujetnikov

Berlin, 15. jul. s. V dopolnilo današnjega vojnega poročila objavlja DNB naslednje podrobnosti o poteku operacij na vzhodni fronti:

Včeraj so Sovjeti opustili protinapade vzhodno in zapadno od Bjelgoroda in sicer predvsem zaradi izgub, ki so jih utrpeli v dosedanjih borbah na tem odseku. Bitka pri Bjelgorodu in Orlu zavzema za Sovjete vedno bolj značajan trde borbe velikega obsega, v kateri je sovražnik podvržen stalni in postopni obrabi. Do snovi so boljše izgube na oklopnih sredstvih znašale 2800 tankov in prav tako obsežne so izgube letal, moštva in topništva. Število ujetnikov vsak dan narašča in je že močno prekora-

Nadaljnji nemški napadi na bojišču pri Bjelgorodu

Odbiti sovjetski razbremenilni napadi na fronti od Kurska do Suhiničev - 530 sovjetskih tankov in 49 letal uničenih 8 ladij potopljenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 16. jul. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Težki boji v srednjem delu vzhodne fronte so se tudi včeraj ob slabem vremenu nadaljevali. Napad naših čet severno od Bjelgoroda je pridobil nadalje na prostoru in je dovedel do obkolitve močne sovražne bojne skupine. Sovražni protinapadi v tem odseku so zaradi dosedanjih težkih izgub popustili na moči.

Nasprotno so močne sovjetske pehotne in oklopne sile izvedle razbremenilne napade na vsej fronti od Kurska do Suhiničev. Pevsed so bili krvavo odbiti in je bilo pri tem samo v odseku ene armade uničenih nad 250 sovražnih oklopnih voz.

Skupno so sovjetske čete včeraj v veliki bitki izgubile 530 oklopnih voz. Letalstvo je kljub slabemu vremenu podpiralo boje kopne vojske in je sestrelilo 49 letal.

V južni Siciliji so nemške in italijanske čete tudi včeraj odbile številne angleško-ameriške napade, ki so bili podvzeti proti črti od Agrigenta do juga Catanije, in so prizadele sovražniku težke izgube oklopnih sredstev. Nemške in italijanske letalske sile so podnevi in ponoči napadale z dobrim uspehom zbiralšča ladij pred sicilsko obalo in potopile ali težko poškodovala več sovražnih transportnih ladij.

V času od 10. do vključno 14. julija je izgubilo sovražno izkrcevalno brdovalce najmanj 52 ladij s skupno približno 300.000 br. reg. tonami. Mnogo nadaljnjih ladij in izkrcevalnih čolnov je bilo zadetih.

Pri napadu na nemški konvoj v Sredozemlju so zaščitne enote voje mornarice in mornariško protiletalsko topništvo sestrelile 7 letal.

V pretekli noči so sovražne letalske skupine, kakor vedno s kršitvijo švicarskega ozemlja, napadle nekaj krajev v vzhodni Franciji. Pri tem je imelo prebivalstvo znatne izgube. Posamezna metilna letala so preletela severno in južnoznanodno ozemlje Nemčije. Protiletalske obrambne sile so včeraj in v pretekli noči sestrelile 14 angleško-ameriških letal.

Neprestani nemški napadi pri Bjelgorodu

Berlin, 15. jul. Dočim je na področju med Orlom in Kurskom vladal včeraj mir, so Rusi severno od Orla nadaljevali ofenzivne sunke proti nemškim postojankam. Ti sunki niso bili preveč siloviti, imeli pa so namen, prisiliti Nemce, da odtegnejo svoje rezerve z juga ter jih vržejo na severno stran mesta Orla. Na področju med Bjelgorodom in Kurskom pa so se ves dan izmenjavali nemški napadi s sovjetskimi protinapadi. Pri dvoma, da je sovjetsko poveljništvo porabilo vse sile, da ustavi napredovanje nemških kolon.

Berlinski listi pripominjajo, da je ruski glavni stan po vsem videzu držal v rezervi nekoliko divizij v nadi, da bo lahko s postopnim protinapadom odrezal nemške oklopne kolone od glavne nemške pehote, toda letos postopa nemško poveljništvo pri svojih oklopnih silah stalno v tesnem stiku s pehotnimi divizijami. Tako se sicer razvija napredovanje počasneje zato na varneje brez možnosti ogražanja z obeh bokov. Razen tega skušajo Rusi čim bolj izkoristiti težkoče, ki jih Nemcem prizadeva slabo vreme. Te težkoče so zelo občutne, kar se tiče oskrbe nemških čet, kajti oskrbovalne čete morajo preko pravkar osvojenih tal, ki so jih nalivi izpremenili v neizmerno močvirje. Na drugi strani ima tudi letalstvo svoje težkoče, kajti letališča so razmočena in letala se ne morejo dvigati Tudi takrat, kadar se jim posreči, da se dvignejo, imajo samo strmoglavno možnost, da učinkovito delujejo proti sovjetskim oklopnim vozovom. Gosti oblaki namreč vise zelo nizko, kar težkim trimotornikom in štirimotornikom močno ovira delovanje. Ti lahko tedaj napadajo samo sovražnikevo zaledje, ne morejo pa se udeleževati bitke, kajti metanje bomb skozi goste oblake je nemogoče. Bombe bi namreč kaj lahko zadele lastne čete.

Neko vojno poročilo, objavljeno v »Zwölftuhrblatt«, opisuje slabo vreme na vzhodni fronti takole: Bog veža si je menda postavil nalogo, da s svojim gromom in strelami tekmuje z grmenjem in bliskom topov ter metalci plamenov. Silovitost neviht včasih naravnost prekaša strahote same bitke. Vsi vemo, da je to le prehodnega značaja, saj smo vendar sredi julija, toda trenutno nam blatne ce-

Nemška bojna letala so prodrla v noči na 16. julij nad področje Londona.

Podmornice so potopile v napadih na konvoje in posamezne ladje, ki so bile močno zavarevane od letal in mornariških edinic, 8 ladij s skupno 51.000 br. reg. tonami in 1 transportno jadrnico.

ste le ovirajo napredovanje. Rusi so nam hoteli zadnja dva dneva iztrgati predmostja, ki smo jih osvojili na severno-vzhodnem bregu gornjega Donca in vzdolž sovrednega brega reke Psej. Grenadirji so si naglo izkopali jarke v stepi in so doslej lahko odbijali sovražne napade.

Naša obrambna naloga se je posrečila zato, ker so naše čete v strnjjenih množicah prodirale dalje tako, da so tudi oklopnih vozovi in topništvo že zbrani v prvi črti in pomagajo s svojim zapornim ognjem blokirati sovražno ofenzivo. Duh vojakov je dober ne glede na to, da so utrujeni po osmih dneh neprestanih bojev, v katerih so imeli komaj nekoliko ur spanja. V resnici so imeli vojaki le redkokdaj priložnost nekoliko zadremati v jamah, izkopanih pod oklopnimi vozovi, kjer bi bili varni pred drobci. Megla in oblaki, ki se vlečejo nizko nad zemljo, olajšujejo nalogo sovjetskim oklopnim dvomotornikom, ki prodirajo skozi vrzeli v oblakih, mečejo bombe in izginjajo, preden imajo naši lovci čas, da bi se vrgli nanje. Bombe, ki jih sovražnik meče na ta način, pa seveda ne zadevajo točno, zaradi česar je škoda, ki jo povzročajo »Stormoviki«, razmeroma majhna. (Ultime Notizie.)

Premoč nemškega orožja

Berlin, 16. jul. s. Govoreč o bojih na vzhodni fronti, naglašajo listi, da je nova faza operacij obtežena s stalnim porastom napadnih sredstev na obeh straneh in s arditostjo, kakršne doslej še ni bilo. Do silovitih spopadov prihaja zlasti na glavnih točkah operativnega področja. Vojni dopisniki opisujejo najznamenitejše dogodke iz te oraske in srditve borbe mehaniziranega orožja. Novim tipom nemških oklopnih voz, ki so stopili v boj še nedavno, piše dopisnik listov Scherlove skupine, so Rusi postavili nasproti napadalni voz tipa »T 34«, ki je popolnoma moderniziran ter izpopolnjen tako glede opreme kakor glede oborožitve. To pa ni nikakršno presenečenje za nas, prvi dopisnik, čeprav je bil novi tip izgotovljen v vsej tajnosti in v razmeroma zelo kratkem času. Ta tip sovjetskega bojnega voza ima kupolo iz lite kovine in zelo debele stranske oklepe iz čistega jekla, kar vse daje orojku izredno odpornost, ki bi jo bilo nevarno podcenjevati. S tem novim modelom, prvi dopisnik, so Rusi upali, da bodo presenetljivo nastopili pri svoji nedavni ofenzivi. Presenečenje pa je bilo tudi to pot le na njihovi strani, kajti videli so, da je bilo v malo dneh razbitih nad 2000 oklopnih voz. Vsekaror pa se ne more zanikati, da se Rusi v zadnjih mesecih niso naučili upirati se našemu orožju, zlasti pa so se izvežbovali pri organizaciji in razdelitvi napadnih oporišč na bojišču. Rusi sedaj lahko v teku ene noči osredotočijo svoje sile v ost ter jo naslednje jutro vržejo v boj. Njihova taktika in napadalne naredbe so postale bolj žive in bolj elastične, vendar pa je sovjetsko poveljništvo tudi v tem pogledu še zelo daleč od popolnosti, ki jo kaže v vsakem pogledu nemška vojska. Ta je absoluten gospodar položaja.

Glede operacij na Siciliji poudarjajo berlinski listi ogorčenost bojev, ki jih morajo voditi osne čete, ter naglašajo zlasti silne izgube, ki jih je pretrpel od sedaj sovražnik na ljudstvu, vojnem blagu, ladjah in letalih.

Dnevno povelje šefa glavnega stana letalstva

Rim, 15. jul. s. Šef glavnega stana Kraljevega letalstva general letalske armade Rino Corso Fougier je izdal naslednje dnevno povelje svojim oddelkom:

Letalci eskaier in letališč, bombarderji, torpederji, napadalci, neznanj junaki, specialisti! Domovina gleda na vas, med tem ko jaz sledim vašemu neprestanemu naporu in žrtvi, ki je sama plemenitost, z ogromnim ponosom. Po vzpodbudi vašega neukrotljivega duha pridobivajo stroji, tudi stari stroji, vedno nove borbene sposobnosti in razdrta letališča niso nikoli dovolj premetana, da bi preprečila vaše zmagovalne polete. Za sveto čast zastave se vam bo kmalu pridružili tisti, ki danes nimajo mesta v naših vrstah, zelo kmalu kot prostovoljni poloti ne glede na čin. O tem sem prepričan, tisti ki so v manj težkih urah v drugih vojnah dokazali svojo hrabrost, bi jo danes radi potrdili. Naprej najdražji tovariši! Duša vse Italije se vam pridružuje, polna ljubezni in zaupanja.

Odpor do skrajnosti

Rovigo, 15. jul. s. Mogočna množica fašistov in naroda, ki je odšla v gostih skupinah iz rajonskih središč, se je zbrala pred Liktorskim domom. Zvezni tajnik je govoril množici, poveljujoč vojaško ljudstvo, ki hoče biti vedno zvesto vojaškim tradicijam. Poudaril je, da je z zborovanjem zopet dokazalo, da je povsem blizu srca naših junških borec, ki na Siciliji branijo sveta tla domovine in čisto blizu tudi mučenemu prebivalstvu otoka. Nato je govoril prefekt, ki je poveljujoč vojaško ljudstvo v odpor in zmago. Mogočna manifestacija je potrdila, da je tukajšnje ljudstvo vedno pripravljeno na vsako žrtev za obrambo in rešitev domovine.

Vercelli, 15. jul. s. Danes je prisel semkaj podtajnik stranke nac. svetnik Leonardo Gana in je predsedoval raportu hierarhov. Pred množico hierarhov, ki so prišli iz vse pokrajine, je nac. svetnik Gana v gledališču poveljeval junastvo borec ter aktivno vero italijanskega naroda, ki je usmerjena na zmago. Popoldne je podtajnik Stranke ob spremstvu pretekta, zveznega tajnika in sindikalnih predstavnikov obiskal nekatere kmetije, kjer je bil povsod sprejet z gorečimi manifestacijami privrženosti vladi. Luščilci rize so ga privedeno sprejeli in podtajnik Stranke jim je napeljal pozdrav tajnika Stranke ter je z gorečimi besedami nagoval delavce, ki so goreče vzikali Duceju.

Skrb za zaščito javnih knjižnic

Rim, 15. jul. s. Ob navzočnosti ministra Eksc. Bigginija se je sestala šesta sekcija narodnega sveta za vzgojo, za znanost in umetnost pod predsedstvom akademika Francesca Ercola. Obravnavala je razna važna vprašanja javnih knjižnic. Po obširnem in izčrpnem poročilu generalnega direktorja akademije in knjižnic, Scardamaglie, je govoril Eksc. Biggini, ki je opozoril na že storjeno delo za rešitev dragocenega knjižnega gradiva v javnih knjižnicah in dal navodila za nadaljnje delo v tem odseku. Minister je končno nad vse pohvalil osebe knjižnic, zlasti onih v mestih, prizadebiti od sovražnih letalskih napadov, ki si je velikodušno prizadevalo, da bi olajšalo posledice škode, katero so utrpeli bibliografski zavodi.

Največja preizkušnja Italije

Bern, 16. jul. s. »Corriere del Ticino« piše v uvodniku pod naslovom »Največja preizkušnja Italije«: Anglosaški sovražnik je zbral proti Italiji vso težo svoje gmotne sile in svoje letalske pomorske premoči. Italija nudi anglosaškemu napadu, ki je dosegel sedaj odločilno fazo, skrajno obrambo svoje zemlje in svoje časti. Gigantski dvoboj in zavest o neizbežni nujnosti vojne, nadaljuje list, dajeja značaj veličine in junastva borbi, ki jo je Italija bila v severni in vzhodni Afriki in jo sedaj bije pred vrati Evrope. Veličastnost, junastvo, zvestoba politiki, ki je sledila Versaillesu do danes, označujejo vojno Italije, in vse to je sovražniku dobro znano. List poudarja nato, da je bila sedanja vojna za Italijo skrajna nujnost, kateri se kaka sila ne more izogniti kot zgodovinski usodi po besedah Tita Livija: »Pravičnava je vojna za tistega, ki mu je nujna, in sveto orožje tistih, ki jim ne ostane nobeno upanje razen upanja v orožje.« List zaključuje, da Italija junastvo prenaša

Španski tisk o borbenosti italijanskega naroda

Madrid, 16. julija. s. Listi se bavijo z operacijami na Siciliji ter poudarjajo hude in neprestane izgube vojnih in trgovskih ladij, ki jih prizadevajo zavzemnikom italijansko-nemški letalci in podmornice. V člankih se zlasti podčrtava pomen ljudskih manifestacij v italijanskih mestih ter prostovoljno priključevanje v vojsko onih Sicilcev, ki žive v celinski Italiji. Tudi ti žele braniti rodno zemljo. Listi tudi naglašajo visok domoljubni duh, ki ga je pokazal italijanski narod, dobro tovarništvo med nemškim in italijanskim vojaštvom ter junastvo bojnikov. Vse to bo imelo odločilen vpliv v borbi proti napadalcem.

Narodno didaktično središče za latinščino

Rim, 15. jul. s. Minister za narodno vzgojo je ustanovil v Rimu narodno didaktično središče za latinščino, ki hoče očistiti v šoli in v kulturi zanimanje za študij latinščine, zbirati gradivo, podpirati in preizkušati nove didaktične metode, skrbeti za pripravo učiteljev, razpisovati natečaje, izdajati publikacije, razpisovati narodne in mednarodne sestanke ter preproditii pouk latinščine, s katero se je človeška misel visoko dvignila in dala umetnosti najbolj človeški značaj, ustvarjajoč logiko mišljenja, pogoje za znanost in dajajoč s tem prvenstvo Evropi, ki se sedaj dviga kot silen branik proti novemu barbarstvu. Vodstvo središča je poverjeno Eksc. prof. Carlu Galassiju Taluziju, predsedniku zavoda za rimske študije, comm. prof. Ginu Fumalotiju, ordinariju za latinsko književnost na Kr. univerzi v Rimu, prof. Francescu Arnaldiju, ordinariju za latinsko književnost na Kr. uni. verzi, comm. dr. Lorenzu Dalmazzu, osrednjemu inspektorju v ministrstvu za narodno vzgojo, comm. prof. Antoniju Marzullu, Kr. nadzorniku iz Viterba, comm. prof. Crimu Vannutelliju, ordinariju latinske in grške književnosti na Kr. gimnaziji »Visconti« v Rimu.

Protižidovski izgreidi v Siriji

Ankara, 15. jul. s. Iz Aleppa poročajo o velikih nemirih, ki so nastali v mestu na dan volitev. Največji nered je vladal v vodilnih prostorih židovskih mestnih oddelkov, kjer je prišlo do močnih spopadov med Arabci in židi. Na obeh straneh so razgrajali uporabljali strelno orožje. Nastopila je policija, da je zaščitila žide, ki jih je napadla množica. Pri tem je bilo aretiranih mnogo domačinov, ki so bili izročeni vojaškemu sodišču. Arabci so priredili manifestacije tudi pred poslopjem degoliščne delegacije, kjer so prottirali proti nezakoniti dodelitvi dveh mest židovskim poslancom.

Omejevanje arabskega tiska v Palestini

Ankara, 16. jul. s. Visoki komisarjat v Palestini odreja vedno strožje ukrepe proti arabskemu tisku, sklicujoč se na veliko pomanjkanje papirja. Kljub temu pa so razni židovski listi zadnje tedne celo pomnožile svoje izdaje. Med temi je zlasti glasilo Židov »Kol Izrael«, ki je znano po svojem sovraštvu do Arabcev. Ta list je dobil dovoljenje, da se pretvori iz tednika v dnevnik.

Prometne težave v Egiptu

Smirna, 16. jul. s. Iz Egipta poročajo, da se v vsej državi opažajo rastoče prometne težave, ki nastajajo zaradi pomanjkanja železnihskih vozov in lokomotiv. Zaradi tega je prekinjen prevoz vseh civilnih pošilk, ki se ne tijejo neposredno ljudske prehrane, obenem pa so tudi pošiljke živil znatno omejene. Organizacije industrijev so protestirale proti tem ukrepom, ki ogrožajo obstoj mnogih podjetij.

Bitka je v teku

V »Popolu d'Italia« priobčuje znaškega imperija in Zedinjenih držav na sicilski politični pisec Mario Appellus za ním v članku, ki v vznemirjenih besedah slika junaško razpoloženje italijanskega ljudstva sprito dogodkov na Siciliji, razpoloženje, ki je najboljše jamstvo, da so prizadevanja anglosaskih sil obsojena na neuspeh na vsej črti.

V teh dneh se čuti d'it Italje. To je siloviti močni pravilni utrip, ki dokazuje, ostopit trdnega srca in odličnega kroženja krvi. M'r v državi je vzvišen nad vsako pohvalo. Zadržanje zaroda odseva velično plemen. Vsakdo gre po svojem poslu in izvršuje svojo običajno delo. Dežela preživlja intenzivno to dramatično uro, toda zaradi časti brda moško svoje čustvovanje.

Vse misli so obrnjene proti Siciliji, proti onemu kotu vzhodne Sicilije, ki se končava na rtu Passero. Vsa italijanska srca stoje med Gelo in Siracuso, ob strani prebivalcev onih krajev ter italijanskih in nemških vojakov, ki imajo nalogo, da se bori z napadalcem. Kadar se oglasi ob 13. uri znani radijski znak, da je nastopil trenutek vojnega poročila, prestane za trenutek delo, da posluša glas Glavne stanice Oboroženih sil. Pet minut nato zavzame ljudsko življenje zopet svojo običajno obliko. V razgovorih Italijanov se v teh dneh čutijo štiri osnovna duhovna razpoloženja, moška mirnost, hladno zaupanje, goreča ljubezen za siliške brate in globoko sovraštvo do sovražnika. Ta štiri razpoloženja tvorijo ozračje Italije.

Visoka pohvala, ki jo je uradno poročilo št. 1143 izreklo plemenitemu sicilskemu prebivalstvu, je ganilo vso deželo in jo navdalo s ponosom. V tem pogledu ni bilo nikakih dvomov, toda v teh okoliščinah je vsakogar prijetno zvedeti, da je domače ljudstvo na visini trenutka. V tej težki uri podpirata italijanski narod njegova velika ljubezen do domovine in njegov razum. Na vest, da tuji škornji teptajo po posvečenih tleh Italije, se je samodelno prebudilo domoljubje naroda. Iz globin zgodovine se dvigajo tisoč energij našega plemena. Ko so Italijani ob 1. popoldne 10. julija zvedeli, da se je sovražnik izkrcal, so takoj spoznali, da je uderila ura najvišje borbe. Vsakdo je stisnil zobe in ojačal svojo voljo. Sovražnik igra svojo veliko karto in ne more nazaj; zažgal je za hrbotom svoje brode. Izjave Churchillove in Rooseveltove so popolnoma navezale vojaško čast britan-

ska tla, tako pred Rusijo kakor pred vsem svetom. Sovražnik je pričakoval, da bomo kot vročekrvni narod takoj sklonili glave, in je imel v načrtu najbrž še večje izkrcanje na kaki drugi točki otoka.

Mi smo miren narod in smo se vedli z največjo hladnokrvnostjo. Moramo strašiti in čuvati ves otok, vso Calabrijo in vso Italijo. Igra je sedaj prevelika, da bi bile dopuščane napake, tudi napake iz gorečnosti. Napravljen je premišljen načrt za obrambo Sicilije, ki se izvaja. Obalna zaščita je izvršila svojo nalogo. Zaščitne čete, ki so imele nalogo braniti obalo, so stopile v akcijo, ko je prišel njihov čas.

V Franciji je vdor sovražnika izzval zmešnjavo duhov in poplah množic. To križo so izrabili strmoglavci in brze divizije, da so porazile Gamelina in razble Weyganda, v Italiji pa je izkrcanje napadača ojeklenilo duhove ter potisnilo siciliske množice, da so se ramo ob ramo z vojniki udeležile bitke. Razlika med Francijo in Italijo je očitna v korist slednje.

Mi smo ponosen narod, ki ima smisel za čast in velik plemenski ponos. V najtežjih trenutkih se v možganih slehernega Italijana prižge luč in ga vodi po pravi poti. Ko je bil London bombardiran in je bila Anglija izpostavljena grožnji vdora, je Churchill govoril dramatične besede, da bi navdušil svojo ljudstvo. V Italiji ni bilo treba take izpodbude. Duce je Italijo obvestil o tem v svojem govoru pred Direktorijem. Dovolj je bilo 10. julija, ko je vojno poročilo javilo izkrcanje sovražnika, da so bile mobilizirane vse duhovne sile italijanskega plemena.

Brez bahaštva, toda z veliko trdnostjo smo sprejeli na znanje sovražnikovo izzivanje, gotovi svojega srca, zaupajoči v junaštvo naših vojakov in gotovi bratske pomoči, ki nam jo bo nudil nemški zaveznik. Še enkrat sta britanski imperij in Amerika vrgla največje sile svojega obilja proti Italiji. Ta dva orjaka, ki sta mislila, da nas bosta zastrašila, ugotavljata, da Italija ponosno stoji pokonci, mirna, strnjena, odločna, polna dostojanstva in sile, pripravljena za vsako tveganje in za vsako vztrajanje. Mi imamo toplo srce, mrzije živce in glavo popolnoma na mestu. Zvonovi v deželi so zazvonili in narod je stopil na svoja bojna mesta. Narod vrši svojo dolžnost.

Hud poraz Američanov na Novi Georgiji

Doslej so izgubili 31 ladij, med njimi 5 križark in nad 200 letal — Poskus izkrcanja se je docela izjalovil

Tokio, 15. jul. s. Vojaški sodelavec agencije Domej komentira današnje poročilo japonskega glavnega stana in poudarja, da poročilo kaže, da je zdaj v teku protiofenziva proti sovražniku, ki je doslej izgubil 31 ladij s 5 križarkami in nad 200 letal, ko je skušal zavzeti Mundo. Poizkus sovražnika za vdor v japonske obrambne črte na Novi Georgiji s smeri otoka in Robiane se je končal s popolnim porazom ne samo zaradi tega, ker sovražnik ni uspel izkrcati niti enega moža, temveč tudi, ker je bil odbit s hudimi izgubami. Sovražnik se je skušal izkrcati v odseku vzhodno od Munde pod zaščito umetne megle dne 14. julija ob 8. uri. Uporabljal je 70 majnih ladij; polovica od teh je bila matovorejena s četami, polovica pa z oskrbo. Japonske sile, ki so dobro vedele o tem poizkusu, so takoj otvorile ogenj s svojim topništvom in zadele ovračne izkrcavalne sile. Ko je izgubil 20 ladij, ki so se potopile, je sovražnik v neredu pobegnil. Istočasno je cesarska garnizija zadala drugim sovražnim enotam, ki so se pred tem izkrcale na južnovzhodni obali Nove Georgije, hude izgube, ko je sovražnik skušal napredovati dalje proti Mundi, da bi vzporedil napad z izkrcavalnimi silami z Robiana. Ostanek sovražnih čet je pobegnil, preden se je zoperstavil japonskemu protinapadu.

Japonsko čiščenje na Kitajskem

Nanking, 16. julija. s. Med kazenskimi operacijami, ki jih izvaja ob sodelovanju čet kitajske narodne vlade japonska vojska na severnem področju pokrajine Kiangsu in v vzhodnem odseku pokrajine Ceking, so Japonci v mesecu juniju dosegli odlične uspehe. Sovražnik je ostavil na bojišču 2084 mrtvih. Razen tega je bilo ujetih

705 Kitajcev, 15 strojníc, 83 pušk in 2 minometa.

Tojo o preskrbi Velike vzhodne Azije

Tokio, 16. jul. s. Min. predsednik Tojo je govoril včeraj med zasедanjem četrte komisije kooperativnega osrednjega sveta in je med drugim izjavil, da mora japonski narod misliti tudi na zagotovitev življenja milijarde ljudi v Veliki vzhodni Aziji, da jim da mesto na področju skupnega uspevanja, ki je cilj vojne za Veliko vzhodno Azijo. 263 zastopnikov, ki so se zbrali na zasédanju osrednjega sveta, je z največjim zanimanjem razpravljalo o nujnih vprašanjih ojačanja vojnega potenciala Japonske in vzdrževanja narodnega življenja v vojnem času. Min. predsednik Tojo je glede prehrane zagotovil, da ni pomanjkanja živil na Japonskem, ki je obilno založena z vsemi žvili. Min. predsednik je tudi poudaril pomen književnosti in umetnosti in življenju vojnega časa, ki naj razvijajo zdrave narodne ideje.

Ameriško spoznanje o moči Japonske

Buenos Aires, 15. jul. s. Iz Washingtona poročajo, da je bivši veleposlanik Amerike na Japonskem, Grew, ki je sedaj poseben pomočnik v državnem tajništvu, v govoru na kolumbijski univerzi svari pred optimizmom, da bo lahko pomesti z Japonci. Čeprav bomo posvetili vso pozornost Japonski, je dejal, moramo opustiti miselnje, da bo lahko uničiti sovražnika, ki ima ogromno področje s 300 milijoni ljudi in obilnimi surovinami ter pristanišči, kjer lahko gradijo nove ladje in odpirajo nova industrijska podjetja. Samodopadenje, je zaključil Grew, je vedno nevarno.

Odpor med angleškim vojaštvom proti Churchillu

Vprašanja angleškega letalskega oficirja

Rim, 15. jul. s. Gospod Churchill, za koga se jaz borim? To vprašanje zadaja mlad angleški letalski oficir svojemu premieru v skrajni levičarski reviji »New Leader«. Poslušal sem pozornost vse vaše govore, pravi oficir, toda v nobenem nisem našel odgovora na to vprašanje. Angleški imperij je v nevarnosti, nadaljuje oficir, in ljudje, katerim pripadajo njegova bogastva, ga nečejo izgubiti. Ti se torej obračajo v ime naše svobode demokracije do delavcev, da bi jim pomagali ohraniti ta bogastva. Lastniki teh bogastev pa si jih delijo med seboj, ne da bi kaj dali delavcem, ki v 25 letih niso imeli drugih bogastev kakor brezposelnost, bolezen in bedo. Na kratko je moje vprašanje, gospod Churchill, naslednje: »Zakaj smo šli mi delavci v to vojno? Kaj bomo z njo pridobili?« Jaz nimam ničesar svojega. Kako morate torej zahtevati, da se borim za nekaj, kar ni moje? Zlorabljač geslo »svoboda in demokracija«. Izgovorili ste take besede zelo pogosto v zadnjih treh letih, zelo redko pa prej, razen v 4 letih zadnje svetovne vojne 1914—1918. Churchill je tudi dejal, nadaljuje oficir, da se sedanja vojna hlje v prid menjšini, to je res v smislu da namizuje na manjšino premožnih razredov, angleških kapitalistov. Silno bogati finančniki, industrijci in lordi tiska so tisti, ki jim resnično pripada dežela, in zato se ne izplača unreti

za deželo, ki pripada drugim. Nimate nobene pravice, da se obračate do nas in zahtevate, da se borimo za tako zvano demokracijo in svobodo Nimate nobene pravice izjavljati svetu, da hočete borbo s fašizmom in narodnim socializmom do skrajnosti, če morda ne razumete pga voljo po tej borbi voljo po borbi do zanjega delavca. Oficir zaključuje, da se je mnogo njegovih tovarišev kakor on sam prebudilo iz apatije, v kateri so živeli, in vidlo sedaj jasno, kako je z Anglijo. Človek ne služi dolgo v angleški vojski zaključuje oficir, ne da bi postal komunist.

Zanimiva izjava v angleški spodnji zbornici

Stockholm, 15. jul. s. Zanimiva je včerajšnja izjava parlamentarnega tajnika sira Arthurja Salterja v spodnji zbornici o bitki na morju. Salter je dejal, da je položaj zaveznikov v tej bitki mnogokrat tako težak, da same zavezniške vlade mislijo, da gre za vso njihovo stvar in da Anglija s svojimi tovariši v orožju izgublja vojno. Prvič je bilo tako spomladi l. 1941, ko je Angliji grozila nevarnost smrti od lakote in se morali zapreti mnoge angleške tovarne zaradi pomanjkanja surovin ter vlada mnogo mesecev ni vedela, kako bi vzdrževala svoje armade na Srednjem vzhodu. Drugič se je v še hujši meri pripetilo isto naslednjo po-

Ameriški gusarji nad Turinom

Dočim šidovski protestant Roosevelt pošilja papežu poslanico, ki bi naj bila himna borbi »združenih narodov« za osvoboditev Italije iz oblasti »zločestih sil«, so angleško-ameriški bombniki ponoči 13. t. m. napadli Turin ter iz višine kakih 8.000 m vrtili na stotine bomb v središče mesta. Vse žrtve so izključno neoboroženi meščani. Zadet ni bil noben pravi vojaški cilj. Šlo je za rušenje zaradi razrušenja, za klanje zaradi klanja samega in za umor zaradi ubijanja.

Omikani Anglosasi mislijo, da bodo na ta način zmagali, toda motijo se v svojih nizkotnih računih. Prebivalstvo Turina ponosno prenaša mučeništvo in dokazuje s tem, da sovražnik zasluži stokratno zaničevanje. Sedaj je čas, da se gospodom v Washingtonu in v Londonu pove, da za Italijo dan osvete ne bo samo dan izpolnitve naloge, marveč dan sladke in opojne radosti. Italijani ne stoji nasproti človeškim bitjem, marveč nasproti pravim pravcatim divjim zverem, ki ubijajo brez smisla.

Način, kako Churchill in Roosevelt vodita borbo, je postavil vojno izven vsakega mednarodnega zakona in izven vsakega krščanskega pojmovanja. Vsak dan naglašajo Anglosasi, da hočejo osvoboditi italijanski narod, v resnici pa ga hočejo popolnoma iztrebiti. Spricho takih črnih nasmenov postaja vsak odpor zakonit in posvečen. Naj nasprotniki torej ne bodo toliko nesvramni in naj njihovi anglikanski duhovniki, rabin in člani protestodarskih lož ne točijo krokodilovih solz. (Il Regime Fascista).

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 17. julija, ob 19.: **Nevesta s krono.** Red A. Nedelja, 18. julija, ob 15.: **Veliki mož.** Izven. Zadnja letošnja uprizoritev. Cene od 15 L. navzdol. ob 19.: **Nevesta s krono.** Izven. Cene od 20 L. navzdol. Ponedeljek, 19. julija, ob 16.: **V Ljubljano jo dajmo!** Zaključena predstava za Gill.

A. Strindberg: »Nevesta s krono«. Drama vse uničujočega rodninskega sovraštva, ki uniči ljubezen dveh mladih ljudi, a pri nese po pokori za zločin očiščenje in spravo. Osebe: Mats-Jan, Kersti-Saričeva, Kerstina mati-Kraljeva, Kerstin oče-Potokar, ded-Gale, Brita, Matsova sestra-Danilova, Matsov ded-Cesar, stara mati-Starčeva, oče-Presetnik, mati-Gorinškova, Ana-Slar-dova, župnik-M. Skrbinec, pastor-Nakrst, Povodni mož-Debevec, Babica-Raktrjeva, risti-Kosti. Režiser: C. Debevec; dekoracije: V. Skružnji; glasba: A. Balatka; vodi: B. Adamič; kostumi: J. Vilfanova. Nedelja v Drami. Ker je to zadnja nedelja pred zaključkom dramske sezone, opozarjamo občinstvo, da bosta igrani dve igri in sicer: ob 15 Ljube Premnerjeve satirna komedija iz sodobnega življenja »Veliki mož« (zadnjič) in zvečer ob 19 A. Strindbergova »Nevesta s krono«, ki bo tudi zadnja uprizoritev te igre, pred zaključkom dramske sezone.

OPERA

Sobota, 17. julija, ob 19.: **Madame Butterfly.** Red B. Nedelja, 18. julija, ob 19.: **Mrtve oči.** Izven. Cene od 28 L. navzdol. Ponedeljek, 19. julija: Zaprto.

G. Puccini: »Madame Butterfly«. V partiji Butterfly gostuje Zlata Gjungenčeva, ki bo pela to partijo za vse abonmaje. Zasedla je sledeča: Suzuki-Karlovčeva, Kate-Sturmova, Pinkerton-Lipušček, Sharpless-Popov, Goro-Rus, Yanadori-Dolničar, bonec-Lupša, komisar-Gregorin, uradnik-Skabar, mati-Skrjančeva, Dirigent: D. Zebre; režiser: C. Debevec; zborovodja: R. Simoniti; scenograf: A. Foriga. Zaključek gledališke sezone. Letošnja gledališka sezona se bo zaključila predvidoma 22. t. m. v Drami in konec t. m. v Operi.

Prodaja mesa na odrezek "111"

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 17. julija t. l., potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »111« juljskih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani, 100 g govejega mesa. — Delitev se bo pričela ob 7. uri.

Zaplemba imovine dveh upornikov

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino oločba: Zaplenja se vsa premočna in nepremična imovina brez izjeme, lastnina upornika Grabnarja Karla, pok. Karla in žive Terezije Zuzman roj. v Motniku dne 11. februarja 1900, bivajočega v Črnučah št. 37, ter imovina, lastnina Korene Frančiške Nine por. Novak, živ. Radivija in žive Kurk Frančiške rojene v Ljubljani dne 12. oktobra 1910, tam bivajoče, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacije in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po čl. 7. v izogib kazenskih odredb po čl. 8. naredbе z dne 6. novembra 1942-XXI. št. 210, vsi morebitni imetniki premočnin, po katerem koli naslovu, lastnine Grabnarja Karla in Korene Frančiške Nine por. Novak in njuni dolžniki, naj prijavijo v roku 30 dneh od objave te oločbe Zavodu za upravljanje, likvidacije in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonom trg 7/II. stvari, ki jih imajo in vsote, ki jima jih dolgujejo in se jim prepoveduje vrniti njima ali drugim stvari ali dolgovan zmesek tudi le deloma plačati.

mlad l. 1942 po vstopu Japonske v vojno. Zavezniki narodi so izgubili ogromno brodogradil, katerega se je zdelo popolnoma nemogoče nadomestiti. Te tragične okoliščine so se nadaljevale in se poslabšale še vse poletje 1942 in deloma pozimi. Samo čudež je rešil zaveznike, je dejal Salter, in ta čudež so naredile Zedinjene države z povečanjem svojih naporov v pomoči Angliji.

IZŠEL JE

ROMAN »DOBRE KNJIGE ZA MESEC JULIJ —

PEARL S. BUCK:

„VZHOD IN ZAPAD“

Knjiga se naročnikom »DOBRE KNJIGE« že raznaša na dom. Oni naročniki, ki sami prihajajo po knjige v upravo naših listov, naj pridejo ali pošljejo tudi po novo.

V nadrobni prodaji se dobi novi roman v knjigarnah in v naši upravi v Narodni tiskarni. — Broširani izvod velja 13.— lir, vezani pa 28.— lir.

Gospodarstvo

Najvišje cene za okrogli les

Glede na naredbo z dne 26. junija 1942/XX., št. 133. o maksimalnih cenah za stavbeni in mizarski les, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, urediti cene za okrogli les izdal po zaslusljanju odbora za les pri Pokrajinskem svetu korporacij naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 14. t. m. in je stopila v veljavo na dan objave:

Cene okroglega lesa se določajo tako-le:

A) Jelov okrogli les

I. Hlopi za žago ali tešanje, zdravi, ravni, brez lubja, kakovost monte: a) v premeru nad 20 cm, merjeno v sredini, dolžina 4 m 450 lir, dolžina 9 m in več 495 lir; b) v premeru 12 do 19 cm, merjeno v sredini, dolžina 4 do 9 m 420 lir, dolžina 10 m in več 460 lir za kub. meter.

II. Brzjavni drogi, obeljeni, pri tleh ravno odžagani, na vrhu dvojno pošev obetani: v dolžini 8,5 m 480 lir, v dolžini od 9 m navzgor 520 lir za kub. meter.

III. Jadniki, neobeljeni: v dolžini 6 do 10 m 510 lir, v dolžini nad 10 m 550 lir za kub. meter.

IV. Jamborniki: v dolžini do 10 m 700 lir, nad 10 m 760 lir za kub. meter. Jamborniki nad 15 m po prosti pogodbi.

B) Bukovi hlopi:

a) Bukovi hlopi za luščenje, od 35 cm navzgor 75 lir za stot franko vagon; b) bukovi hlopi za žage, od 20 do 24 cm, 450 lir, od 25 cm navzgor pa 530 lir za kub. meter na žagi.

Vse druge določbe naredb z dne 26. junija 1942/XX. ostanejo nepremene.

Podaljšanje rokov o kolikovanju igralnih kart

Glede na naredbo z dne 8. februarja 1943/XXI. št. 16 o uvedbi taksnega papirja in spremembi predpisov o nekaterih taksah je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za umestno, da se podaljšajo roki o novem kolikovanju igralnih kart, izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 14. t. m.

Reki iz čl. 27 naredb z dne 8. februarja 1943/XXI. št. 16 o kolikovanju igralnih kart po čl. 26, te naredb, se podaljšuje do nadaljnjie odredbe. (Cl. 27. omenjene naredb je določal, da sta prodaja in raba igralnih kart, kolikovanih na bivši jugoslovanski način, dovoljena do konca maja t. l., da se od 1. julija t. l. ne smejo takšne kvarte prodajati in ne uporabljati v gostinskih obratih, če ni plačana nova taksa, in da je bilo do 30. aprila prijaviti finančnemu ravnanstvu množino po jugoslovanskem tarifi taksnih kvart v skladiščih, za legah in prodajalnah.)

Dopolnitev seznama blaga, zavezanega izvozni pristojbini

Glede na naredbo 9. julija 1943/XXI. številka 66, s katero je bila analogno z določbami za druge pokrajine Kraljevine po kraljevem ukaz z dne 15. aprila 1943/XXI. uvedena izvozna pristojbina za izvoz iz Ljubljanske pokrajine in smatrajoč za nujno potrebno, da se v zvezi s spremembami, izdanimi dodatno za druge pokrajine Kraljevine s kraljevim ukazom z dne 17. maja 1943/XXI. dopolni seznam blaga zavezanega izvozni pristojbini, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 14. t. m. in je stopila v veljavo od dne objave.

V prilogi B k naredbi o zvišanju pristojbine za uvoz in uvedbi izvozne pristojbine z dne 9. junija 1943/XXI. št. 66, se v seznamu blaga, zavezanega 4% izvozni pristojbini dodaja: preja iz kratkih umetnih vlakn (fiocco) in iz odpadkov kratkih umetnih vlakn po postavkah 274 in 275 carinske tarife bivše kraljevine Jugoslavije.

Nova kulturna rastlina karagana

Pri prodiranju na področje sovjetske Rusije so nemške čete naletele na rastlino, za katero so se pričeli zanimati strokovnjaki, ker ima vse pogoje, da se razvije v pomembno kulturno rastlino. Gre za tako imenovano veliko karagano ali grahov grm (caragana arborecens). Ta velika karagana je akacija podoben grm, ki raste v Sibiriji in Mandžuriji, kjer že od nekdaj uporabljajo seme za prehrano kakor tudi za krmiljenje perutnine. Normalno doseže grm višino leske. Posebna lastnost karagane pa je, da je izredno odporna tako proti suši kakor tudi proti mrazu. Zato so že pred leti pričeli karagane grme saditi v južnoruskih степah, da večje pseek in združujejo vroči puštnjski veter. Lani so nemški strokovnjaki delali poskuse s semenom tega grma in so ugotovili, da ima izredno velik odstotek maščobe in beljakovin. Za človeško hrano se dá seme s pridom uporabiti, v dobi cvetenja pa predstavlja najboljši pašo za čebele. Pomen rastline pa je predvsem v njeni odpornosti, saj lahko uspeva na področjih, kjer druge rastline ne morejo uspevati. Korenine se gosto in globoko raztejejo. Prav ta okolnost je dala povod, da so pričeli karagano zasajati na stepskih področjih, kjer povzročajo peščeni viharji škodo in kjer se drugo rastlinstvo ne drži. Nemški strokovnjaki so celo menja, da bo karagana glede na svojo skromnost postala pomembna konkurentinja soji. Sedaj bodo pričeli s poskusi udo-

mačenja te rastline na Balkanu, zlasti na ne rodovitnem peščenem in kršnem področju. Tudi za obsežne poskuse s to rastlino v plantajah na razpolago v ukrajinskih drevesnicah okrog 25 milijonov sadik.

Gospodarske vesti

= Maksimalni cenik za zelenjavo in sadje. Danes je stopil v veljavo maksimalni cenik št. 12 za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino, ki smo ga na tem mestu včeraj objavili. V »Službenem listu« z dne 14. t. m. je bil objavljen maksimalni cenik št. 11, ki je stopil v veljavo z dnem objave. Glede na določbo, da veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov za proizvode, ki jih novi cenik ne navaja, pri našamo iz maksimalnega cenika št. 11 naslednje cene (vse za kg): belušji 3.60—4.55 lire, karfiola 2.30—2.85, hruške Ia 3.42—4.20, hruške IIa 3.04—3.75, suhe češnje, domače, odprto blago 15—18, orehi Sorrento 26—30, orehi navadni 21.50—25 lir.

= Občinska hranilnica v Kostanjevci objavila v »Službenem listu« v bilanci za leto 1941 in 1942. Ob koncu lanskega leta je imela hranilnica za 925.000 lir tujih sredstev in za 23.000 lir vlog na tekočih računih. Gotovinska in razpoložljiva sredstva pri denarnih zavodih so znašala ob koncu lanskega leta 184.000 lir.

= Razčiščenje posestnih razmer ob nemško-hrvatski meji. Hrvatski listi objavljajo vsebino pogodbe, ki je bila 16. aprila t. l. sklenjena med nemško vlado in vlado Nezavisne Države Hrvatske o razčiščenju posestnih razmer v obojnih področjih. Od določb so izzeta zemljišča, ki leže v vzhodnem odseku Drave med staro hrvatsko-stajersko mejo in sedanjo nemško-hrvatsko mejo do madžarske meje, nadalje zemljišča, ki leže v vijugy Sotle, razmejeni z žično oviro zapadno od vasi Ključ, in ona zemljišča, ki leže v obojmenem odseku severno Save do zavoja Sotle zapadno Ključa med žično oviro in mejo. Zemljišča, ki po tej pogodbi preidejo v last Nemčije, prevzamejo nemška oblastva s 1. decembrom t. l. Zemljišča v zapadnem odseku Drave med staro stajersko-hrvatsko mejo in sedanjo nemško-hrvatsko mejo od potoka Poslavit do vzhodnega odseka Drave, bodo lahko dosedanjim lastniki izkoriščali še eno leto do koncu sedanjie vojne. Vsi oni hrvatski zemljišči, ki na ta način izgube svoja zemljišča na področju Nemčije, bodo dobili odškodnino v naravi na področju Nezavisne Države Hrvatske. V ta namen bo hrvatsko-nemški komisarji za ugotovitev imovine v Mariboru izvršil popis in cenitev teh zemljišč. Posebna določba velja za zemljišča, ki leže v pasu vzdolž meje na področju okoliž Brežice in Trbovlje, ki so prešla v nemško last že 5. junija. Pogodba vsebuje tudi določbe glede odškodnine za izgubljeni pridelek na tem področju.

= Povečan rumunski uvoz iz Nemčije. Ob priliki skupščine Rumunsko-nemške trgovinske zbornice v Bukarešti so bili izneseni nekateri zanimivi podatki v rumunsko-nemški trgovini. Leta 1942 je bil nemški izvoz v Rumunijo po vrednosti 380% večji kakor v letu 1938., po količini pa celo za 400%. V primeri z letom 1941 se je nemški izvoz v Rumunijo povečal za 175%. Ti podatki so bili izneseni kot dokaz nerazsničnosti trditve, da Nemčija za kaz nerazsničnosti trditve, ne nudi do blago uvoženo iz Rumunije, ne nudi do voljnih kompenzacij. Nemški izvoz v Rumunijo je bil v zadnjih celo večji kakor rumunski izvoz v Nemčijo. Če je navzlic temu nastal v nemško rumunskem klinirgovo nemški klinirski dolg je to zgolj posledica okolnosti, da se v klinirgu obračunavajo prevozniki in zavarovalni stroški kakor tudi denarne pošiljke rumunskih delavcev v Nemčiji. Vrh tega je Nemčija odobrila Rumuniji pri nekaterih dobavah dolgoročne kredite.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 17. JULIJA 1943-XXI.

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 11.50: »Pol ure za vojake«. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Valčki, polke in mazurke. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Orkester vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.10: Koncert Radojskega orkestra, vodi dirigent D. M. Fijanc, sodelujejo sopranistka Draga Sok in tenorist Andrej Jarc. — Operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 17.15: Simfonična glasba. 17.35: Prenos za Hrvatsko. 18.00: Gospodinjstvo predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijansčini. 20.20: Literarna prireditelje družbe EIAR: MULE: Daffi. V odmorih: predavanje v slovenščini. Zanimivosti v slovenščini. Po končani operi: Poročila v italijansčini.

Inserati v »Jutru« imajo velik uspeh!

Ing. Franc Urbas:

Naša rodbinska in hišna imena

Trobej in Trobec sta kdaj morda trobila, pa pravijo trobec nekaterim živalskim gošcem, posebno slonomu. Pri nekaterih posodah imamo ncesate podaljške, da laže nalivamo iz njih tekočine, pa tudi cele cevaste trobece. Na primer pri vrtnih kangljah, na katere trobece natakemo razpršilnik. Ustniku pri tobakovskih pipah rečejo trobec. Naš Trobec je lahko in prav verjetno dobil svoje ime tudi zaradi svojih malo večjih in naprej strlečih ustnic.

Trobej je kje trebil, morda kaj snajl po gozdu, košenicah ali tudi po kamnitih oranah.

Tropina je samo del tropin, ki jih imamo več različnih vrst. Vinske ali grozdne tropine ostanejo v steklenici, ko smo grozdje dotrčali in iztrčali ves vinski, grozdni most. Sadne tropine so znane, najboljše pa so maslene tropine, ki se posebno priliježijo na ajdovih žganjih; poznamo po tudi oljne, lanene tropine itd.

Ime Trstenjak izvira očitno od trste ali trstike in pomeni prebivalca iz kraja, kjer raste trst. Naš narod je imenoval več krajev z imeni Trstelj, Trstenik, Trsteno, Trščina.

Lepo slovensko ime je Troha, ki pomeni drobir, prah ali pa tudi malo, malenkost: prosim troho = malo moke. Troha mi je padla v oko = prah, drobna smet mi je padla v oči. Troha trohi pomaga = nemanč pomaga nemanču.

Trnek je ime za majhen trn; pa na trnek lovijo ribe; trnek ali trneke = trnkaste izraske imajo kosti pri hrbtnicnih vrtenjih. Nedorasčenemu ptičjemu peresu pravijo trnek, ker je nekako trneku podoban. Trnek rekojo nekod vretencu na kolovratu; trnek pa je tudi ježek na puški, s katerim sprožimo. Skozi nosove na rilih pretikajo prascem posebne železne obročke, nazvane trnek, da ne rijejo po zemlji. Po trnu in trnju imamo pri nas kopico krajevnih imen. Bog ve od kod je dobil naš Trnek svoje lepo ime? Morda je bil iz kraja Trnje, pa so mu rekli Trnjek, morda je tudi Trnjak le Trnjak.

Tičar (Titscher) ima nedvomno svojo zgodovino. Ime pove, da je tičar velik ljubitelj ptic, jih lovi in je ptičji lovec. Vendar pa dvomim, da bi ime Tičar pomenilo samo lovca ptic. Tičar ali tičar je bil nekaj bolj goji telj in vaditelj sokolov lovcev za ptičji lov. V zapisnikih škofjeloške gosposčine in v njenih urbarjih imamo na več mestih omenjenega posebnega podložnika, menda v žirovski župniji, katerega dolžnost je bila, gojiti in vaditi mlade sokole ali krugulje za ptičji lov. Ta podložnik je užival za svoje delo tudi nekatere olajšave glede drugih svojih dolžnosti in dajatev pri gosposčini. Reja sokolov lovcev ni bila samo nekaj zelo priljubljenega, ampak nekaj

Ivan Korenčan 70 letnik

Danes praznuje v krogu svoje družine 70letnico rojstva soustanovitelja in dolgoletni zaslužni odbornik Slovenskega planinskega društva v Ljubljani g. Ivan Korenčan.

Narodil se je 17. julija 1873. leta v Ljubljani ter se je že v zgodnji mladosti z vsjo ljubeznostjo posvetil lepim planinam. Skupno s peščico somišljenikov je ustanovil klub »piperjev«, iz katerega se je kasneje razvil Slovensko planinsko društvo. Kot neumoren odbornik, gospodar in iniciator je bil vedno na delu za razmah alpinizma med nami.

Pred 43 leti si je izbral za svojo življenjsko družico go. Jelico — tudi navdušeno ljubiteljico gor. Na Kredarici, pod očakom Triglavom, ju je poročil župnik Jakob Aljaž; bila je to prva »najvišja« poroka pri nas. Ob njegovem življenjskem jubileju mu iskreno želimo še mnogo srečnih let.

Ant. Adamič:

Šola v predmestju

»Kaj pa je za kriščevo voljo?« Mati in Lenka sta naju pobrali, odvedli v kuhinjo ter nama dali piti mrzle vode. Potem sta naju krepko zlasali, da sta nama pregnali strah iz telesa. Ampak sem vokal, povedal pa nisem nič, jaz sem sem kazal z roko na sestro, ki pa tudi z besedo kar ni mogla na dan. Dri sem se še največ zavoljo tovaršstva. Sestrica je skrajša kazala tja proti veži, potem je vendar z muko izdala: »Strah je na hodniku.« — Bela žena že ni bila, sicer bi jo tudi jaz videl!

»Kje, kakšen strah?« »Pa je, pred počjo sedi, na zaboji za pepel.« »Kakšen pa je?« »Brado ima in grde oči, oh.«

Mati in Lenka sta se spogledali, potem pa sta pogumno šli z lučjo v vežo, toda v hodnik je obotavljaje se. — Glej jih, kako sta preplašeni pribežali nazaj! Brez besede sta obstali sredi nje, ki smo se ihto zgrnili okoli nje, kakor piščeta.

»Ali ste kaj videli? Kaj je? Kdo je? Ali je res strah? Kakšen pa je?«

Mati je ob pritjevanju Lenke povedala, da resnično sedi star, grd berač tam zunaj na hodniku. In da noče stran. — Kaj neki hoče? Uh, dobrih namenov gotovo nima. — Očeta spet ni... ženska je slabotna, ne more se tepsti in rvati z dedcem; tudi dve ne moreta biti kos takemu robavu. Morda pa je celo razbojnik, ki hoče vse poklati... — Ah, saj res. Mežnarjevo mater pokličimo! se je posvetilo materi v glavo. Z Lenko sta oprezno smuknili v vežo, zaklenili vrata na hodnik, potem pa sta poklicali spodnjo, ki se je takoj odzvala. Oborožena z metlo

zelo vsakdanjega po takratnih graščinah in v odličnih lovskih krogih. Tako bremo, da je na primer gorzijsko nadglavarstvo terjalo od glavarja loške gosposčine, naj mu pošlje vsakoletni par izučeniškolov. Nasprotno pa je nadglavarstvo pošiljalo glavarju v Skofjo Loko par posebnih lovskih psov. Iz tega bi sklepali, da je sokol lovec veljal toliko, kakor zelo dober lovski pes, ki pa je bil vedno zelo cenjen in tudi drag.

Ne samo novodobni pisatelji so zelo radi opisovali love na ptice s sokoli, na primer Sienkiewicz, ampak že stari in srednjeveški avtorji radi omenjajo ta zanimiv način lova na ptice. Kako priljubljen je bil takšen način lova, nam ne priča samo pridevek »Ptčar« enega izmed srednjeveških nemških cesarjev, marveč tudi številni tedanji pisatelji. Firencan Giovanni Boccaccio omenja večkrat v svojih spisih ta lov, pa niste upodobitve tedanjih umetnikov nam se dandanes kažejo verno sliko takšnih lovskih prizorov. Zato menda po pravici sklepamo, da se je prijelo gojilcev sokolov lovcev in poklicnih ptičjih lovcev ime

Kakor se dandanes mora zanimati za natančni vzorni red, kadar nameravaš kam potovati po železnici, tako se je moral potnik tedaj skrbneje pobrigati pred petdesetimi in več leti. če je hotel priti v drug kraj. Zvedeti je moral za dan in uro odhoda poštnega voza, posebej pa še, če je poštni voz sprejemal potnike in koliko oseb. Starejša generacija se gotovo še spominja tistih časov, ki so omejevali poljubno potovanje. Koliko dragocenega časa in truda se je pri tem izgubilo!

Sprva so opravljali pošto tako imenovani poštni sli kar peš, pozneje na konjih in šele za njimi so prišli na vrsto poštne vozove. Tedaj je bila pošta še v zasebnih rokah Kranjski zgodovinar Valvasor opisuje tedanje poštne razmere in trdi, da je za časa ljubljanskega škofa Hrena od leta 1597. do 1630. opravljala pošte poštne upravitelja škofov nečak Tomaž Kunst, ki je leta 1652. prošil za plemstvo, sklicujoč se pri tem na svojega strica in očeta, in je bila njegova prošnja tudi uslišana. Njegov oče se je namreč leta 1593. udeležil znamenite bitke proti Turkom pri Sisku. Pozneje najdemo kot upravitelja pošte nekega Strobla, ki je pripadal deželnim stanovom. Iz tega in drugih primerov lahko razvidimo, v koliki časti so bili tedanji poštni funkcionarji.

Nič manj javljani niso bili tudi poštne hlevčari, katerim je bila izročena skrb za konje in postiljone. Na poštah postajah so jih nazivali poštarje. Po zapisnikih pred kratkim umrlega Franca Šemrova, poštnega tajnika v poklju, je bil za poštne hlevčarje nekaj let tudi Prešernov prijatelj Andrej Smole. V njegovi rodovini je ostala služba hlevčarja dalj časa. Zadnji hlevčar iz te rodovine je bil Mihael Smole od leta 1841. do 1849. Poštni hlevčari so živeli kar udobno. Neki zgodovinar je zapisal nekoč o njih: »Poštar, ki je imel skrbeti za voznike, konje in vozove, je bil sicer na najnižjem klinu poštne lestvice, a imel je takrat od pošte večje dohodke kakor kateri koli ostalih njenih funkcionarjev.« Na voz redno pošto, s pisemsko ali paketno, je moglo sedeti le malo potnikov, na pisemsko pa samo po eden. Pošta je odpravljala poleg pisem tudi časopise, pisane, tu pa tam tiskane, malega obsega z najraznovrstnejšimi poročili in vestmi.

Ceste so bile tedaj v zelo slabem stanju. Dostikrat je bilo treba nove zamenjave konj ali priprege čez strme klanec, kakor na primer čez Ljubelj. Ker pošta niti ni vozila na vse strani dnevno, ni bilo ustrezno ljudem, ki so morali nujno potovati. Vendar pa je bilo zanje drugače poskrbljeno. Vsak si je namreč lahko na pošti, kadar je hotel, najel konja in voz; dobil ju je seveda, sprejeti pa je moral tudi postiljona. Ti so veljali kot zanesljivi, točni in neoporečni ljudje. Baron Žiga Zois (1747 do 1819), velik podpornik slovenskega

Tičar. Seveda je prodajalec ptic pevk in drugih eksotičnih ptic tudi tičar, vendar takšnih poklicnih prodajalcev menda ni bilo pri nas nikdar kaj prida.

Svojo zgodovino imajo imena Tekalec, Tekavec, Tekavec, Tekauc, Tekalčič, Tekavčič, Tekaučič, Tkalec, Tkavec, Tkauc, Tkavč, Tkavčev, Kalec, Kavec, Kavc, Kauč, Kalčič, Kavčič, Kaučič pa Tekster in Tekstor, ker vsa imena pomenijo le tkalca, ki te tkanine.

Ime Tekavec pomeni prav za prav tekača, hitrega sela, medtem ko je ime Tekalec samo stara oblika in pisava za naš sedanji izraz tkalec.

Tkalec je bil tisti, ki je tkal = tekal (tekem, tkem, tčem, tečem); tedaj po mojem tisti, ki je v resnici tekal sem in tja na svojih krosnah ali statvah s svojo sovalnico (ker jo je soval tja pa nazaj) in po tem svojim zelo značilnem delu tudi dobil ime Tekalec (tkalec). Čas in pa govorica sta sčasoma izpahnili polglasni e pred k-ajem, Ker pa je bila še soglasniška skupina tk pretrda za gladko

izgovarjavo, je odpadel še t in ostal je v naših imenih samo kalc, kavc in celo kavc.

Stara oblika tekalec se nam ni ohranila samo v imenih Tekalec, Tekalčič, ampak sem elišel pri nas doma moža, ki je dosledno vedno rabil v govoru izraz: prekanen namesto prekan (zviti, prekanjen); dejal je: »O, ta pa je pretekan kakor sama vragova predenica.« Kaj ni čudovito plastičen naš jezik.

Kako pa zaideja Tekstor in Tekster med tkalce? Najbrže tako kakor si je da' sodobnik Trubarja ljubljanski škof Tekstor sam latinsko ime tekstor = tkalec slovensko pa se je baje v resnici klical za Tkaleča ali Kavčiča, to je za potomca, sina Tkalca ali Kalca. V prejšnjih stoletjih je bila splošna navada imenitnejših mož, da so si k svojemu imenu privzel latinski prevod svojega imena, na primer Ribničan Jakob Petelin si je bil vzel latinsko ime Galus ter celo nemški prevod Händel (Händel), pod katerim imenom je svetovno znan ta naš slovenski Palestrina. Nič ne de, naš rod je dal človeštvu le že nekaj mož in imen, na katere lahko s ponosom kažemo.

Trara, trara... je trobil poštni rog

Ko so začele prevažati železnice blago in ljudi, je bilo treba preurediti pošto prav. Pošta je morala od svojih pravic mnogo popustiti, kar se je v stari Avstriji deloma zgodilo že leta 1837. s posebnim zakonom, ki je pošti potrdil staro izključno pravico do prometa za pisma in periodične liste, ne pa za denar in zavitke. Ko so v Avstriji začeli graditi železnice, so polagoma tudi pošto prevzeli v železniških vozovih. Leta 1849. je pripeljal prvi vlak iz Celja v Ljubljano, leta 1856. je že vozil do Postumie in naslednje leto do Trieste. Dalje časa so vozili poštne vozove po cestah na Beljak in v Celovec, Novo mesto in Karlovec, Kočevje, Kamnik in na Vrhniko, dokler jih ni izpodrinila lokomotiva tudi tu.

Na kočevski progi je trobil zadnji poštni rog leta 1893., torej pred petdesetimi leti, na novomeški progi pa leta 1894. Z novim prometnim sredstvom na bitem Kranjskem so tedaj stari poštne vozove izginjali drug za drugim. S to dobo je za pošto nastopil nov čas ter se porodil v njej nov duh in napredek, katerega sadove uživamo še dandanes.

Strindbergova zakonska tragedija

V Salzburgu je nedavno umrla do pred kratkim v Mondseeju v Salzammergutju živeča vdova švedskega pisatelja Augusta Strindberga, Frida Strindbergova. Postala je žrtev nesreče v starosti 71 let.

Smrt Strindbergove vdove je maraške napeljala besedo na tragične konflikte, ki jih je bilo vse polno v zakonem življenju Augusta Strindberga. Pokojna Frida Strindbergova je bila po rodu hči avstrijskega dvornega svetnika Uha ter se je seznanila s Strindbergom v Berlinu, kjer je posejala neko slikarsko šolo. Strindberg jo je vzel kmalu za ženo, toda kakor njegov prvi zakon, ni bila srečna tudi njegova druga zakonska zveza. Mrti pokojne Strindbergove vdove Marijo Uhlova, ki je ostala s Strindbergom v korespondenci še mnogo let, potem, ko je prišlo do poloma v zakonu med njeno hčerjo in švedskim pisateljem, je že pred leti objavila v švedskih listih niz spominov na svojega nekdanjega zeta. Spomini pričajo, da je bil

Avugst Strindberg ob svoji drugi poroki s Frido Uhlovo zelo živčen. V poročni noči, ki sta jo Strindberg in njegova druga žena preživela v Londonu, je prišlo med mladima zakoncema do burnega nastopa. Strindberg je svojo ženo zapustil zaradi ljubosumnosti, Frida je pustil v Londonu, sam pa se je odpravil naravnost k svojemu tastu in tašči v Mondsee. Tam je s poročil staršem svoje žene, kaj se je zgodilo ter jim je naslikal stvar tako, kakor da je njihova hči kriva razdora in poloma. Uhlovi so bili zelo premočni ljudje. Zadržali so Strindberga nekaj časa pri sebi in so ostali z njim še nekaj časa v dobrih odnosih. Toda že tedaj so spoznali, da je Strindberg zelo nervozen človek z zelo vihravim značajem. Navzlic temu, da se je Strindberg z Uhlovimi zopet spoprijateljil, je neka malenkost povzročila nov prepri, zaradi katerega je Strindberg nenadoma odšel iz tastoje hiše. Izginil je tako naglo, da niso mogli izvedeti, kam je krenil. Ker so našli

Papa Danilo 85 letnik

Ljubljana, 16. julija. Skoraj bi ostalo pozabljeno, da je danes minilo 85 let, odkar se je rodil papa Danilo, Pol Ljubljane, še ne več, pozna nestor-

ja naših gledaliških igralcev, zato ne bomo navajali njegovih generalij, ampak je naš namen le opozoriti na slavljenčev visoki življenjski jubilej. V dveh, treh besedah, ki smo jih izmenjali s papanom Danilom, je dejal, da si je po boleznih kar krepko opomogel in da je zadnje čase precej zaposlen. Pripravlja namreč svoje gledališke spomne, iz katerih bomo v prihodnjih dneh objavljali odlomke tudi v »Jutru«.

Slika, ki jo priobčujemo, je bila sicer narejena za Danilovo 80letnico, toda mslimo da bi današnja ne bila dosti, ali skoraj nič drugačna, tako krepko se drži naš jubilar. Želimo mu, da bi v zdravju in zadovoljstvu doživel še nadaljnje življenjske jubileje.

njegov kdobuk, palico in plašč ob nabrežju nekega jezera, je bila nekoliko upravičena domneva, da je pisatelj utonil v jezeru. Toda zgodilo se je drugače. Iz Salzburga je kmalu nato prišla vest, da je Strindberg veseložil v kamkajskih pivnicah ter je opravil 25 km pešpota brez posebnih naporov. Uhlovi so Strindberga zopet povabili k sebi. Strindberg se je pobotal z njimi in prastari Frida Strindbergova so celo izpaznili svojo graščino v Dornachu pri Greinu ter dali zakoncema na razpolago prvo nadstropje. Strindberg se je v Dornachu začel baviti z alkimijo. Ves čas mu je rojilo po glavi, kako bi prišel izdelovati zlato, da bi si na ta način opomogla njegova vedno prazna blagajna. Uhlovi so namreč morali nositi vse stroške za hčer in zeta, ki je bil pač znan pisatelj, v ostalem pa človek brez premoženja. V Dornachu se je Strindbergovo ljubosumje še povečalo. Pisatelj je kazal naravnost patološke znake. Zahteval je med drugim, da se ne sme noben možik približati njegovi ženi, ki je smela govoriti samo s starim kočjažem v graščini. V tej dobi je kazal Strindberg znake zasledovalne manije ter je pripovedoval, da ga obiskujejo predstavniki najrazličnejših narodov. Vsi ti so mu po njegovi domnevi stregli po življenju. Da bi bil varen pred zasledovalci, se je oborožil z dolgim kuhinjskim nožem, katerega je nosil vedno s seboj. Nekoč se je zaklenil v svoje sobane, oblekel v črno obleko, postavil na sredi sobe katalfalk in legel v nekakšno improvizirano krsto. Ta stvar je tako razburila Strindbergovo sorodstvo, da so s silo vlomili v sobo, ker so se bali, da si ne bi Strindberg storil kaj žalega. Ko so vdrli k njemu, je pisatelj začel svoji okolič razlagati, da so ga umorili... To je tudi bil povod, da so Uhlovi poklicali k Strindbergu specialista za živčne bolezni, ki je odredil prevoz Strindberga v neki dunajski sanatorij.

S to afero je bil drugi zakon Augusta Strindberga končnovejavno razbit, kajti Frida se je ločila od svojega moža in sicer potem, ko je povila edino hčerko, katero so krstili z imenom Kersti. Strindberg seveda s tem še ni bilo dovolj zakonskih izkušenj. Oženil se je še v tretji in sicer je vzel za ženo neko igralko, ki pa tudi ni mogla živeti z njim v skupnosti. Tudi tretji zakon se je po Strindbergovi krivdi kmalu končal.

»Ali je že prišel sveti Miklavž?«

»Pravkar, pa je že tudi odklavl skozi okno«, je hihetaje odvrnil bratec s sosednje postelje.

»Hitro steci, če ga hočeš še videti! Če že njega ne, njegov plašč boš gotovo videl.« je resno pristavil še starejši pretekanec. Sedel sem ter si pomencal odli. Pri oknu si je sestra česala lase, pa ni ničesar znila. Ko me ugledata brata, da lezem iz postelje, sta si potegnili odejo preko glave.

»Ali je res?« sem vprašal sestro. Nič ni odgovorila, samo skozi okno se je zazrla. Pogled sem se z ležišča, in že sem bil skozi kuhinjo, preko mrzle vode pri škofskih vratih, ki sem jih suknarico odprl... Izenadil sem mater s konkarico pri polici, ko je pravkar dajala jabolka na krožnik. Roka ji je zastala, potem pa mi je samo pokazala s prstom pot skozi vrata nazaj... Ko sta me ugledala, sta se brata zarezala. Zdal pa sem se jaz skril pod odejo. Zasklelo me je v oči, solze so mi kar tako na vso moč privrele. — Strašno hudo me je bolelo v prsih.

Za deco je to trpko iznenađenje kakor udarec po glavi. Meni se je celo svetloba tega jutra zdelo sivkasto temna. Ko sem prebodel prvo boletnico, ki jo je zadalo spoznanje, se mi je zasmilila mati, ki sem ji zagrenil radost nad tajnim obdarovanjem. In res je bila ves ta dan otožna. Veselja nad lešniki, orehi in češpljovim parkljem ni bilo več. Hlinili smo sicer navdušenje, toda prelestne bajke je bilo za vselej konec. Leto ali dve pozneje so prav tako nasilno odprli oči tudi mlajšim bratcem.

Nekega jutra je sneg pobelil škofove njive in poto. In še ves dan je snežilo, vse tja v noč, da ga je bila dobršna plah-

odkoracati, počasi in stokajoč po stopnicah. Vrh stopnic so počakale, da se e berač pripetal do hišnih duri in da se je podal na cesto, potem čele so se oddahnile ter se zmagoslavno zasmejale.

Junakinja večera, cerkovnikova mati, se je poslovila kar v veži. Ko sta prišli naši v kuhinjo, sta zagnali bridko orožje v kraj. O vsiljivosti, ki so ga bili napodili na cesto, nista črhnila nobene, pač pa je čez čase vzdihnila mati: »Eh, hudo je na svetu.« Ali je nemara že obžalovala, da je naglala bednega prosjaka v pusto noč, da se odene z baržunom Rimске ceste? Meni se je ta večer prijem o strahu hudo zmedel; strah brez strehe se mi je zasmilil.

Kdaj bo Miklavž? Kmalu, kmalu... Mati ni hotela ničesar slišati o njem; oče, kajpak, še manj. Zakaj pa tudi, saj je obdarovanje otrok božja zadeva, naloga sv. Miklavža, ki si vse leto skrbno zapisuje v zlate in črne bukve naša dobra in slaba dela! Poslednje dni pred tem velikim dnevom sem ves čas tical pred abecedo in poskočil sem na vsak tudi najrahljši migljaj. In če mi je mati ukazala, naj grem po naročje dva, sem se pzdvil, da ji prinsem rajši dva, ko enega. Bila je v vseh teh dneh globoko zamišljena in kakor zaskrbljena. Napenjal sem ušesa, posebno zvečer, če se morda že ne sliši srebrni glas zvončka, ki naznanja prihod dobrotnika in nebeskih njegovih pomagancev. Parkljev sem se strašno bal; že na podobah so bili grozni, kakšni so šele zares! Vsak večer sem goreče molil ter prosil Miklavža, naj mi prinese vsaj eno samo igračko in pest lešnikov.

Tolikani pričakovanj in zaželeni večer je bil tu. Nad menoj so se prelivala zlata nebesa. Priluhnil sem — resnično; srebrni zvonček se je oglašal s ceste. Sre-

tel sem k oknu. Zgrozil sem se, kajti sredi ceste sem ugledal svetega Miklavža v spremstvu dveh krilatcev. V snežnobeli, sveti obleki je bil svetnik, ki se mu je svetila brada, dolga, srebrna brada prav od škofovega nosu daleč doli po prsih — ah. Niso hodili, ampak kar plaval so po cesti... Joj, za njimi pa sta se valjala po tleh dva črna parklja, ki sta rožljala z verigami! Tako me je prevzelo, da sem kar medel.

»Ali pridejo zdaj k nam?« sem vprašal mater s tenkim glasom.

»Ne. Vidi, da zdaj obiskujejo samo bogate, ker so ti najbolj sični. Uboge, kakor smo mi, obiščejo mnogo pozneje. Tako nekako o polnoči priplava sveti Miklavž z angeli nad hiše, in kjer vidi odprto okno, neslišno zdigne na žarkih lune v sobo, da položi na mizo pridnim otrokom darove, porednim pa šibo. Polzklusi in nastavi svoj krožnik v šolski sobi, kakor tvoji bratje in sestre.«

Napisali so na listke naša imena, jih dali na krožnike, ki smo jih potem zanesli v šolo na široko polico pri oknu, katerega smo na stečaj odprli. Zdelo se mi je, da nas Miklavž nikakor ne more zgrešiti.

Kako je že bilo nekega naslednjega jutra? Še dolgo potem me je srce bolelo, kadar koli sem se domislil nanj. Tisto jutro me je neusmiljeno iztreznilo, prvnirilo je sliko s škritnimi, zlatimi nebesi. Dogodek je vse moje notranje življe. nje hudo pretresel in me podčutil, da moram predvsem Miklavža gledati z druganimi očmi. Prvo, prekruto razočaranje! Takole je bilo:

Iz kraljestva sanj sta me zbudila glasna govorica in smeh. Ko sem odprl oči, se je čemerno danilo, v cerkvi pa je »vonilo. Prve moje besede so bile:

Kronika

* **Nagrade za vojno poezijo.** Pod okriljem sindikatske književnikov v Trenju je bilo razpisanih več nagrad za najboljše vojno pesem. Prva nagrada znaša 10.000 lir, dve drugi nagradi po 5.000 lir, pet tretjih nagrad pa po 1.000 lir. Tekmovanja se lahko udeležijo književniki s pe mivi kakršne koli vrste, edini pogoj je ta, da mora biti predloženo delo prežeto z duhom sedanje vojne in pokazuje vlogo fašizma za povečanje domovine. Rokopise je treba predložiti do 10. avgusta.

* **Razstava italijanskih umetnikov pod orožjem** v Bukarešti. Iz Budimpešte poročajo, da bo v nedeljo 18. t. m. zložena razstava italijanskih umetnikov pod orožjem. Razstavljena dela bodo nato pripeljali v Bukarešto, kjer bo razstava na ogled rumunskemu občinstvu.

* **Dela v industrijskem pristanišču v Trstetu.** »Plečco« poroča, da društvo za razvoj industrijskega pristanišča v Trstetu napenja vse sile, da razvije vso aktivnost za čim popolnejšo izgradnjo tega pristanišča, ki ga čakajo po sedanjih vojni nove velike naloge. Dovoljenje, ki ga je dala v ta namen rimska vlada že leta 1938 občinam v Trstetu, Monfalconu, Muggli in drugim manjšim krajem ob morju, je bilo zaradi nastopivšega stanja podaljšano za pet let. V tej dobi so se imela izvršiti pripravljala dela za razširitev trgovskega pristanišča in v ta namen je bilo določeno 20 milijonov lir. Sedanje razmere naravnost silijo pristojne činitele, da se zopet vrnejo k aktivnemu delu, zato so obnovili celo vrsto del, ki jih ne kaže odlagati za daljši čas. Med gradnje spada tudi prekop v Zaulah. Postavljajo se novi železniški tirji in sploh se podvzema vse, kar bo v neizmerno korist ne le Triestu, temveč tudi vse njegovi pokrajini.

* **100 ustanov za sirote ponesrečenih delavcev.** Zavod za pomoč delavskih sirot v Poli, ki so izgubili očete zaradi nesreč pri delu, razpisuje 100 študijskih ustanov, namenjenih srotim otrokom očetov, ki so našli nesrečno smrt na delu. Ustanove so namenjene za otroke od 10. do 17. leta, ki jim bo s to podporo omogočeno obiskovati srednje šole.

* **Požrtvovalni dijaki.** V Padovi študira na odnoltni univerzi več dijakov s Sicilije. Ko so izvedeli, v kakšno stisko je prišla njih ožja domovina, je četvorica izmed njih takoj odšla h krajevemu vojaškemu poveljstvu ter prosila, naj jih potrdijo k vojakom in dodelijo odločkom, ki se borijo za svobodo domače zemlje. Dijake so takoj potrdili za vojaško službo.

* **Komu pritiče naslov »profesor«.** Vlada v Rimu pripravlja zakonski osnutek o pravicah do naslova profesor. Ta pridevek bodo smeli nositi samo tisti, ki so obiskovali univerze ali njim enake zavode. Zlomaba proforskega naslova bo po zakonjenju osnutka kazniva.

* **S traktorjem pod vodo.** Mehanik Alfredo Magagna je sedel pri krmilu svojega traktorja, ko mu je nenadoma odzvenel volan ter se je traktor začel z veliko hitrostjo valiti proti širokemu prekopu. Traktor se je zvrnil v vodo, Magagna pa je bil dovolj hladnokrvan, da v tem položaju ni izgubil poguma. Čeprav ga je voda zalila do vrha, si je znal ukrotiti pot ter zlezal pod vodo iz traktorja. Potem je moral takoj v bolnišnico, kajti ko so ga ljudje potegnili na suho, je bil poln ran in prask, ki jih je dobil pri nesrečnem padcu.

* **Ogenj zaradi kratkega stika.** V molinici župnije v Marjanu pri Comu je kratak stik povzročil hud ogenj, ki ni opustošil samo molinice, ampak tudi sosedno dvorano za gledališke predstave. Gasilci so prihiteli na pomoč ter so pogasili požar škoda pa je navzile temu precej velika.

* **Pes je rešil delavca.** 48letni delavec Tino De Salvo iz Borghetta Santo Spirito pri Savoni se ima zahvaliti psu za svoje življenje. De Salvo je bil zaposlen z izpraznjenjem cementnih vreč, pri delu pa ga je nenadoma obšla slabost, da je padel v jamo, ki je bila napolnjena z vodo. V vodi bi bil gotovo utonil, da ni začel pes, ki je stal poleg delavca, lajati in čuti na vse pretege. Pasji glasovi so privabili v bližino dva mladenčca, ki sta delavca rešila ter mu z umetnim dihanjem vrnila življenje.

* **Vlak je podrl glušca.** 55letni mehanik Mario Serboli je postal žrtev svoje naglušnosti. Ko je prečkal železniški tir pri Arezzu, ga je povzela lokomotiva ter ga poškodovala do smrti.

ta. Jój, novega veselja in zabave! Kožuškov sicer nisimo imeli, tudi ne volnenih ovratnikov, kaj šele rokavice, pa nam vsega tega ni bilo mar. Kadar koli smo mogli, smo uhajali na sneg ter ga gazili. Hlad pri kepanju ali pa mrzav v sobi — kolikšna razlika! Zato smo se zračnena soba, takrat smo se tiščali peči, mlajši so zlezli za zapeček. Kadar je pritisnilo le se prehudlo, da je cvillilo pod vozovi, ščemelo v nosu, da so vrane sredi leta zmrgnale cepale na zemljo in so na šipah pogrnale debele rože s tal do vrha in se je takoj že po polnočnem zažiral mrak v sobo, mati oken ni odprla, pač pa je nagrebla na kuhinjsko lopatico žive žerjavice. Grede skozi sobe je usipala na ogenj sladkorja, da so se sobe zadimile v sladkem vonju. »Sladkor popravljaj pokvarjeni zrak«, je dejala. Velikokrat je prinesla s trga tudi butarico rdečih, kratkih polenčkov, ki so dali na ognju prijetno dišeč, osvežujoč duh. Ne vem, kakšne vrste les je bil in tudi ne, ali je bil prepojen z olji ali je bil naraven. Dandanašnji ga ni na prodaj nič več.

Ob najhujšem mrazu smo, kajpak, najrajši čepeli za zapečkom, toda mrali smo tudi v šolo. Kajkrat pa smo vendar takoj po končani šoli pometali knjige v kot ter ušli na cesto. Kruščev Rudi, ki je stanoval onkraj ceste, me je nekega strupeno mrzlega dne pregovoril, da sem obilnosti od tujca kar kosmato, sršečo se kljuko hišnih vrat. Hipoma mi je jezik primrznil, da sem ga komaj odtrgal. Kri sem izpljunil in dolge dni me je zatem še skelelo in žgalo. In prijateljček je bil dejal: »Boš videl, kako je kislosladko...« Kavo sem še zmogel, drugega nič. Nikomur se nisem upal povedati, da bi se moji lahkovernosti ne posmeovali. Kadar koli sem potem vili del zapeljivca, vedno sem metal za njim

* **Prekinjena cirkuška predstava.** V Rovigu gostuje cirkus Perelli, v katerem je prišlo te dni do nenavaden prizora. Spopadla sta se namreč cirkuška plesalka Vincenzina Zuffanti in žena cirkuškega lastnika. Lastnikova žena je namreč zasadi svojega moža, ko je objel plesalko ter jo hotel poljubiti. Ne samo, da je žena prsila prestrašenemu možu krepo zaščitno, začela je poleg tega tudi vpiti in razsajati ter je oznanila dogodek ne le cirkuškemu osebju, temveč tudi cirkuškemu občinstvu. Zaradi incidenta so morali predstavo prekiniti, točka s plesalko pa je odpadla ob živahnem komentiranju gledalcev in poslušalcev.

* **Vzgoja vojnih invalidov za delo na polju.** Zavod za profesionalno preusmeritev vojnih invalidov v Rimu je izdelal program za pripravo vojnih pobabljenec za poljska dela. Vojni invalidi bodo tako deležni potrebnega pouka, nato pa bodo poslani na praktično delo, kajti pomanjkanje delovnih sil pri kmetijskih delih je posebno v poletnih mesecih znatno in občutno.

* **Služkinja zahteva pol milijona lir.** Pred časom je umrl v Ratanu priljubljeni duhovnik don Giuseppe Gervasini. Pokojnik je zapustil precej denarja ter je tudi določil, kako naj se razdeli njegova ostalina. Med osebami, ki zahtevajo sedaj delež od Gervasinijeve zapuščine, je tudi njegova služkinja. Ženska pripoveduje, da ji je Gervasini še za življenja večkrat obljubil, da ji bo po smrti zapustil pol milijona lir. O zapuščinski zahtevi bo razpravljalo milansko sodišče.

* **Strasna smrt deklice.** Iz Barija poročajo o nesrečni šletne deklice Luise Cipuso. V Barletti pri Bariju se je otrok približal jami, v kateri so gasili apno. Nenadoma je Luisa padla z glavo naprej ter se s ponom tako opekla, da je v strašnih bolečinah izdihnila.

IZ LJUBLJANE

u— **Promocija.** V soboto dne 17. julija ob 12. uri promovirani za doktorje prava gg.: Blaško Vinko, Funderle Mirko, Haue Franjo, Kaiser Franc, Krejčí Dimitrij, Krivec Jože, Leskavar Ludvik, Namar Emil in Pözenel Marjan. Čestitam!

u— **Polečno vreme kakor se spodobi.** Vsi znaki kažejo, da se je vreme zdaj ustalilo. Zračni tlak je razmeroma precej visok in tudi večerajšnja lunina sprememba najbrž ni brez vpliva na vreme. Nebo je od jutra do večera skoraj brez oblaka. Dnevi so topli, noči pa razmeroma hladne. Najnižja večerajšnja temperatura je znašala 12 stop. C. prejšnji dan pa se je živo srebro povzpelo v termometru najvišje do 25,4 stop. C. Barometer ne kaže bistvenja sprememb zračnega tlaka in se drž okoli 765 mm.

u— **Spremembe regulacijskega načrta v šempetrskem okraju.** Zaradi določene spremembe in dopolnitve sedaj veljavnega regulacijskega načrta naselja med Ilirsko ulico, Sv. Petra cesto, škofjo ulico in Vidovdanske ceste, bodo na mestnem tehničnem odločku za 20 dni javno razgrnjeni načrti in določila za izvajanje sprememb in njih uresničenje. Interesenti lahko vse pripomočke pregledajo, si napravijo prepise in prirešče načrte. Priložbe zoper spremembe morajo občini predložiti najkasneje v 15 dneh po preteku roka javnega razgrnjenja.

u— **Islandski ribič** je najboljši roman znanega francoskega romanopisca Pierre Lotija. Pisatelj slika z živo besedo zanimivosti pomorskega življenja, opisuje pestrosti eksotičnega življenja ter mojstrsko obravnava problem ljubezni in ženske zvestobe. Znameniti roman je prevedel v slovenščino g. Vladimir Levstik in je delo pravkar izšlo v založbi Knjižarne Tiskovne zadruge.

u— **Ljubiteljem slovenske pesmi** in slovenskega petja pripravljamo, da polnočevno posetijo koncert **Ljubljanskega Zvona** v ponedeljek 19. t. m. Opozorjamo občinstvo, da bo začetek koncerta točno ob 20. uri.

u— **Sprejemni izpit na I. moški realni gimnaziji** v Ljubljani bo v poslopju v Vegovi ulici 21. in 22. julija. Začetek izpita ob 8. Učenci naj prinesejo s seboj pisalo in risalno orodje, papir bodo dobili v šoli. Natančen razpored je nabit na oglašni deski v veži šolskega poslopja. — Ravnateljstvo.

u— **Državna dvorazredna trgovska šola** v Ljubljani. Učenci in uče-ke, ki žele v šolskem letu 1943/44 vstopiti v I. ali II. razred kot novinci ali ponavljalci, se mo-

rajo zglasiti pri ravnateljstvu tokom meseca avgusta. Ravnateljstvo sprejema prijave vsak delavnik med 9. in 11. uro. Prijavitelj se je treba v spremstvu staršev ali skrbnikov in predložiti prijavo, ki jo dobe pri šolskem slugi in vse drugo, kakor je objavljeno na razglasni deski. V I. razred se sprejemajo tisti, ki so napravili završni izpit na meščanski šoli ali nižji tečajni izpit na gimnaziji po dovršenem IV. razredu. Vprašanje, če se bodo sprejemali tudi tisti, ki so opravili nižji tečajni izpit po dovršenem III. gimn. razredu, bo rešila šolska oblast in bo rešitev objavljena v dnevnem časopisu. V II. razred se sprejemajo tisti, ki so dovršili I. razred dvorazredne trgovske šole.

u— **Starši!** Če bodo imeli Vaši otroci pravne izpite, dobe temeljito pripravo v inštrukcijah na Turjaškem (Novem) trgu št. 5. Poučujejo diplomirani filozofi vse predmete za srednjo šolo in pripravljajo za sprejemne izpite na gimnazijo. Začetek avgusta. Pouk jezikov: italijansko, nemščina. Prijave vsak dan med 8. in 10. in 14. in 16. uro: Turjaški (Novi) trg 5.

u— **Učite se strojepisja!** Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepisni tečaji — dnevi in večerni — se prične v torek, 20. julija. Desetprstna učna metoda. Specialna strojepisna šola: Največja moderna strojepisnica, raznovrstni pisalni stroji. Pouk je do poldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Učnina je zmerna. Na razpolago prospekt. Informacije daje in sprejema prijave: Trgovsko učilisce »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

u— **Namesto evetla** na grob blagopokojnega gospoda Lipovca iz Rudnika je darovalo oseboje tv. Prelog Lir 268 za onemoglo v mestnem zavetišču v Japljevi ulici. Iskrena hvala!

u— **Nesreče.** Z zlomljeno levo nogo so pripeljali v bolnišnico 59letnega delavca Stefana Jančiča iz Vevč, ki mu je hlo padel na nogo. Levo nogo si je poškodoval 19letni delavec Franc Smole iz Loga. S koleasa je padla in se ranila na desni nogi 30letna gospodinja Danica Sterletova iz Ljubljane. Desno nogo si je zlomila pri padcu 10letna šolarica Zorka Stokanović iz Ljubljane. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice.

Iz Ribnice

Strela ga je ubila. Pretelki terek je divjala nad Ribniško dolino huda nevihta s strelo. V Blatih v doljenjski občini je strela ubila tamošnjega posestnika in lastnika žage g. Karla Zobca. Pokojni je bil oče treh otrok.

Iz Novoga mesta

u— **Izredni občinski krediti.** Na podlagi določil § 100 Zakona o občinah je župan sklenil, da se odobri za zidavo kapele v občini in njeno spremeno izredni kredit v znesku 70.000 lir, ki se krije iz dohodkov občinskega gozda. Za draginske doklade občinskih uslužbencev je župan odobril naknadni kredit v znesku 50.000 lir, ki se bo krije iz dohodkov občinskega trošarine na alkoholne pijače.

u— **Prošenje za izkaznice.** Mestna občina sprejema odsele prošnje za izkaznice tudi od oseb nad 50 let starih in od žensk, ki stalno bivajo v Novem mestu. Vse potrebne tiskovine d-bijo prosilci pri mestni občini.

u— **Otvoritev javne knjižnice.** Javna knjižnica Dopoldneva bo odsele odp ta vsak ponedeljek in četrtek od 17.30 do 19.30. Izposojujejo se knjige v slovenskem, italijanskem, erbohrvatskem, nemškem, francoskem in ruskem jeziku.

u— **Novomeški trg.** Deževno vreme je vplivalo tudi na novomeški žilski tig ter se posebno zamenjadarji pritožujejo, da so zaradi silno razmečene zemlje začeli gniti nekateri pridelki. Posebno se opaža škoda na viskem grahu, ki je poešel, fižolu, ki ki je zastal v rasti, in kolerabih ter chrovitu, ki že začnjenata gniti. Obstoja pa nevarnost, da bo pričel gniti tudi krompir. Edino koristen je bil zadnji dež za goše. Dolenjski garbarji so ponovno prav dobro založili trg z njimi. Prevladuje pa še vedno povrtnina ter je zlasti vedno več zelene kolerabe, ohrovt, zelja, buč, Kumar, stročnega fižola in zelenega graha. Prav pridno se prodaja na trgu že novi krompir, po katerem gospodnje kaj rade segajo. Pojavile pa so se tudi že prve maline, ki pa so še drage in veljajo 15 lir za kg. Še vedno ni zmanjkalo borovnic, s katerimi so okoliški gozdovi letos bogato obdarovani, kljub temu pa jih prodajajo po 5 lir kg. Od zgodnjega sadja so doslej prinesli okoličani na trg le jabolka. Vedno

roke na prsih. Medtem se je bila nabrala pred župnikovi vrati že čela jata rdečenosih, v strgane obleke zaviti tepežkarjev. Ko sem stopal mimo njih, so glasno vzdihovali: »Oh, ah, joj, glej, oje!« Ko pa sem prihitel na cesto, je zaklical eden izmed kidačev snega: »Glej ga smrkolina, kaj je nakradel! Precej daj, ali pa te bom.« Poskobil sem ter letel domov. Ko sem hotel pobrskati hrusko, ki se mi je bila skotaila na tla, so mi padale z naročja druge tri medenke. Delavci so smeje se planili po njih, meni pa so dali vetra. Vsega upehanega in solznega me mati kar potolažiti ni mogla.

u— **Imaš pa vsaj denar.** »Je pritegnila se. stra. — Saj res, srebrna desetica!« Ponosen sem bil na bogastvo. Toda kaj, ko sem moral kmalu odrajtati še ta zaklad materi, da ga ne bi izgubil, kakor je rekla. Na ta znameniti dan smo se na sploh že v ranem jutru pretepavali med seboj: pol za šalo, pol za res. Popoldne smo dčili poslednje drobtine potle. Ko sem se nekoliko bolj potegnil v višavo, sem hodil tepežkar od hiše do hiše, od vrat do vrat, najrajši na lastno pest. Pri tepežkarne krajcarje sem skrival do drugega dne. Za denar smo potem kupovali »mačji dreke«, črn, grenkobni sladkor v valjčkih, ki se je prijel zob kakor vosek. Poslednje prihranke smo znosili še za rujav, umazan in popisan papir, ki je bil posut s tenko plastjo rdečega in rumenega sladkornega prahu. Zvečili smo te papirne svaljke, se silili in jih, kaj zato, tudi pogoltnili. Ali se je že kdo zastrupil, če je požrl kroglico papirja? Nam se je to zvečenje ali čikanje zdelo imenitno in še dobro povrh, če je tudi bilo majčkeno grenko in milnato. To nebesko mazo so prodajale neke ženske v podzemskem stanovanju stare Jakčeve hiše v Kravji dolini.

V italijanskih tovarnah za vojno proizvodnjo delajo ženske s polno paro in v zavesti, da je njih delo neobhodno potrebno za zmago

Spodnje Štajersko

Novi grobovi. V Mariboru je umrla v visoki starosti 90 let sopoga nadučitelj Marija Mahorčičeva. Nadalje je preminila v Mariboru 72letna železniška upokojenka Marija Slanski. V Catežu pri Brežicah je umrl 64 letni Hugo Rudmann. V Veliki Nedelji je v starosti 86 let umrl tamošnji trgovec in posestnik Jurij Skvarc. V Rečici v Savinjski dolini je umrla 64letna gostilničarka in posestnica Katarina Stiglic, rojena Terčak. V Rogaski Slatini je umrla 20letna Jožefa Kovarčičeva, v Tržičah enoletni Franc Jankovič, v Gabereli pa 68letni Anton Anderlič. V Mariboru je umrla 21letna delavka Ivana Petrovičeva. V Limbužu delavec sinček Emil Vendramin, na Pobrežju pa sin trg. nameščena Leo Babik.

Pogreb Martina Steinerja. V St. Jurju pri Celju so pred dnevi pokopali občinskega uradnika Martina Steinerja. Ob grobu sta se poslovila od pokojnega krajevni skupniški vođa in župan Gilma ter uradnik prehranjevalnega urada v Celju Schwellhardt. Pogreba se je udeležila velika množica ljudi. Steiner ima dva sinova na fronti.

Vitez železnega križa bo predaval v Mariboru. Poročali smo že, da sta prispela na štajersko z vzhodne fronte dva odlikovana z viteškim križcem železnega križa, ki bosta predavala o borbah na ruskem bojišču. Eden izmed odlikovancev, poročnik Alfred Schreiber, bo obiskal tudi Spodnje Štajersko in bo v ponedeljek 19. t. m. na javnem zborovanju govoril o frontnih doživljajih.

Odlikovan Rogatečan. Pionir Jožef Volušek iz Rogatec je bil za svojo hrabrost na vzhodni fronti odlikovan z železnim križcem 2. stopnje.

Spodnještajerska mladina v Berchtesgaden. Zaključni razred konjske gvarne šole je pod vodstvom ravnatelja Koldia odpotoval v Berchtesgaden. Učenci so si najprej ogledali Salzburg in njegove znamenitosti, potem pa so nadaljevali pot do Berchtesgadna. Vozili so se po Königssee, ogledali pa so si tudi sinji rudnik. Pred dnevi so se vrnili domov.

Otroško slavlje v Raki. Pretelko nedeljo je krajevna skupina v Raki pri Krškem priredila otroško slavlje. Otroci so se igrali, plesali in prepevali. V okviru otroškega slavlja je bila tudi tekma v rezljanju.

Slav se je razbil ob Mejskem mostu. V sredo popoldne so Mariborčani imeli priloiko gledati razstavljen prizor na Dravi 44letnega splavarja Nikolaja Koječka so valovi z vso silo vrgli s splavom proti oporniku mostu, tako da se je splav razklat. Koječek pa je izginil v penaci se vodi. Reševalci so bili brzi na mestu in so nazadnje moža le spravili še živega na obalo. Moral pa je v bolnišnico, ker se je pri nesreči hudo poškodoval na glavi.

Pod traktor je prišel. Na cestnem križišču v Vidmu se je zgodila huda nesreča. Kolesar Adolf Šlaun je v polnem diru na kržišču zavozil v traktor in v naslednjem trenutku so ga zagrabila kolesa in ga vlekla s seboj okoli 10 metrov. S hudimi poškodbami so Šlauna pripeljali v krško bolnišnico.

Iz Hrvatske

Pogreb velikega župana dr. Dragutina Izdreviča. V ponedeljek popoldne je bil v Veliki Gorici pogreb velikega župana velike župe Sana in Luka dr. Dragana Izdreviča. Truplo je ležalo na mrtvaškem odru v hiši, kjer je pokojnik prebil dolgo vrsto let. Ves dan so prihajali kmetje krog potokov, ki jim je bil v življenju zaščitnik. Mrtvaški oder je bil ves v cvetju in venci. Pogreba se je udeležil Poglavitnikov odposlanec general Begić, številni članji vlade ter predstavniki civilnih in vojni oblastev. Ob grobu so se poslovili od pokojnega državni tajnik dr. Ante Nikolić, v imenu odvetniške zbornice dr. Dragan Šarar in izmed občanov Turropolja kmet Mato Klarč.

Poslanik Košak je prispel v Budimpešto. V ponedeljek je z letalom prispel v Budimpešto s svojo družino novi poslanik NDH minister dr. Vladimir Košak. Na budimpeštanskem letališču so ga sprejeli člani hrvatskega poslanstva ter vojaške in trgovske misije.

Višji skupniški vođa Gottlob Berger je odšel iz Zagreba. Pretelki terek je odpotoval iz Zagreba s posebnim letalom višji skupniški vođa SS Gottlob Berger. Na letališču so se poslovili od njega ministra dr. Mile Budak in dr. Alajbegović z mnogimi drugimi funkcionarji.

Kmečka mladina pri Poglavitniku. V ponedeljek je Poglavitnik sprejel skupino kmečkih fantov, ki so bili kot gojenci Hrvatske kmečke zveze 20 dni v tečaju v Zagrebu. Poglavitnik jim je med drugim

dejal, naj bodo vedno marljivi, pošteni, dostojanstveni in iskreni, ker so to lastnosti hrvatskega naroda.

Poziv vojnim invalidom. Hrvatski listi objavljajo poziv vojnim invalidom iz pve svetovne vojne in invalidom iz sedanje vojne, ki so nameščeni v drž. ali samoupravni službi, da se takoj osebno ali pisмено prijavijo nadzorništvu vojnih invalidov v Zagrebu.

Obilnica ustanovitve Karlovca. V torek je minilo 364 let, odkar je nadvojvoda Karol ustanovil obmejno trdnjavo Karlovec. Dan so v mestu slovesno proslavili. Zjutraj je bila budnica vojaške godbe, dopoldne pa maša z zahvalno pesmijo. Na večerni akademiji je o pomenu obilnice govoril mestni načelnik dr. Franjo Desk, sodelovala pa je vojaška godba in pevski zbor. Meščani so na dan proslave izobesili zastave.

Sarajevsko gledališče v Mostarju. Pretelki petek je odpotovalo na desetdnevno gostovanje v Mostar sarajevsko gledališče. Prva predstava bo v dvorani Doma »Hrvojac« 19. t. m. Za gostovanje vlada med prebivalstvom veliko zanimanje.

Milijonski dobiček 3. kola Hrvatske državne loterije je zadel srečka 33.603. Za zbiranje Državne loterije je ogromno zanimanje.

Smrt najstarejše gledališke igralke. Pretelki terek so na Mirogoju v Zagrebu pokopali bivšo dolgoletno članico Hrvatskega državnega gledališča Josipino Truhovičev. Pokojnica je bila stara 78 let.

Izginuli deček. Pred tednom je izginil iz Zagreba 10letni Adam Grgčević. Zagnjilkrat so ga videli v Maksimirskem parku.

Iz Srbije

Nova kriza jugoslovanske vlade. Iz »Nove Hrvatske« povzemamo: List »Dagens Posten« javlja iz Ženeve vest, ki se nanaša na izjave angleških krogov. Po teh poročilih je prišlo v izseljeniški jugoslovanski vladni do nove krize, ki je nastala zaradi tega, ker je Sovjetska zveza izjavila, da je nezadovoljna s tem, da general Mihajlovič ostane v vladi. Minister za ruie Banjanin je prav tako znan kot neprijatelj Mihajloviča. Za njega se ve, da je te dni odstopil. Moskva zahteva še naprej, da »jugoslovanska vlada« v Londonu ohodi postopanje generala Mihajloviča in prizna partizane kot edini pokret, ki nedi oborožen odpor. »Nova Hrvatska« se pripominja, da se v omenjenem poročilu švedskega lista dovolj jasno čita tudi to, da bo ostopil minister Grol, ki je znan po svojih simpatijah za Sovjete.

Umrl je v Beogradu na Vidov dan profesor in književnik Gjorgje Anđelić, star 50 let. Od njegovih knjig omenjamo zlasti »Teorijo jugoslovanske književnosti« in »Istorijo jugoslovanske književnosti«.

Gospodarstvo z letošnjo žetvijo bo v rokah žitne centrale po navodilih generalnega pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji. Centrala bo pobrala vse množine pridelka žita, fižola, sočiva, žvinske krme itd., ko likor presegajo za prehrano kmetijskih rodbin in za novo setev potrebne in od oblasti določene količine.

Žetev v Srbiji obeta biti zelo zadovoljiva, v nekaterih pokrajinah celo bogata, ne samo v žitu, sočivu in krompirju, ampak zlasti tudi v sadju itd. Žetev ječmena se je pričela v začetku julija, pšenica pa sredi julija.

Nova občina v Pančevu. V pančevskem okraju je s posebno uredbo ministrskega sveta ustanovljena nova občina Beski Fok.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šte. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všeto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadn 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna stpa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; trda razžagana drva 40 lir za stot; enotno milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Kadilo, mira in balzam

O kadilu in miri beremo v Svetem pismu, v koraju, pri grških in rimskih piscih in tudi v starogreških papirusih ter v sanskritu se že imenujeta.

Kadilo so Grki nazivali libanotós, danes pa ima po lekarnah naziv olibanum (gummirésina olibanum) in se tu pa tam še rabi kot sestava za razna mazila. Mnogo večji pomen kakor za zdravila ima danes kadilo za bogoslužna opravila. Tako uporaba je že prastara in že Herodot (484-425 pr. Kr.) poroča, da so ga Egipčani rabili pri daritvah v čast boginje Isis. Bika, ki so ga darovali, so obglavili in iztrebili, trup pa napolnili s kruhom, medom, smokvami, kadilom in miro ter drugimi dišavami. Potem so ga polili z oljem ter zažgali. Kadilo so dobivali Egipčani iz pokrajine Punt, kakor se bere v zgodovini o egipčanski kraljici Hadžeputi, ki je v 16. stoletju pred Kristom poslala tja odpravo po kadilo. To odposlanstvo ni prineslo samo velike množine kadila, ampak tudi 31 dreves v čebrih, da bi pridobivali iz njih kadilo doma.

Pokrajina Punt je ležala v deželi Sabejev, kakor izveemo od preroka Jeremije (oko 600 pr. Kr.); nekoliko več poroča o njej 300 let pozneje Teofrast, Aristotelov učenec. Kljub temu do 19. stoletja po Kristu ni bilo točno ugotovljeno, kje prav za prav raste kadilo in katera rastlina ga daje. Šele angleški vojaški zdravnik Carter je v letih 1844-1846 dognal pravo rastlino v pokrajini Dhofar za zalivom Kamar, nekako v sredji južnovzhodne arabske ose, vzhodno od rtiča Fartaka. Danes se vse to obrežje imenuje Obrežje kadila. Carter je prinesel rastlino na Angleško, kjer jo je potem botanik Birwood natančno opisal in imenoval boswellia carteri. Bosvelija je nizko, rogovilasto drevo z debelimi vejami, ki rastejo iz debela že pri tleh. Lubje je gladko in se lušči v tankih listih od debela kakor pri naši brezi. Listi so podobni listom jesena in stoje v šopih. Majhni, rumenkasti cveti se družijo v dolge grozde. Plod je koščičast, oblast, poldrug centimeter velik. Bosvelija spada v rastlinsko družino bursaracej, ki združuje mnoge aromatične rastline, ki so največ drevesa in grmi.

Danes poznamo še dve drugi vrsti bosvelije, ki dajejo prav tako kadilo kakor karterjeva in vemo, da rastejo bosvelije tudi v vzhodni Afriki, v Somaliji, ki ima z južno Arabijo sploh enako rastlinstvo. Kadilo, ki ga tukaj pridobivajo, prihaja posredno preko Arabije na trg. Iz Arabije izvažajo največ kadila v Bombaj, manjši del pa v Evropo. Na otoku Sokotra tudi rastejo bosvelije, toda njihovo kadilo se smatra za manj vredno.

Kadilo se pridobiva le v suhem letnem času, in sicer tako, da drevesom podolgem lubje narežemo. Zaradi rane se počasi iz drevesa mlečnat sok, ki se na zraku strdi.

Te strjene izdečke potem obirajo z dreves in to je kadilo, ki pojde brez kakšne nadaljnjše predelave v promet po prekupčevalcih. Kadilo je znano, svetlorumene ali rjavkaste barve z belim poprom; okusa je terpinastnega, nekoliko grenkega; diši prijetno, zlasti segreto; sestaja iz smole, gumijs in eteričnih olj.

Kadilo, miro in zlato so prinesli trije sv. kralji z Jutrovega za dar Bogu novorojenčku v Betlehemu. Že iz tega je izpredvideti, da so bile te tri snovi tisti čas najbolj cenjene, vredne, da jih darujejo in sprejemajo kralji. Trije modri so bili bržkone poglavarji arabskih in afriških rodov. Takrat je bila Arabija v večjem delu obdelana, ročavna in cvetoča dežela, kar dokazujejo tudi ostanki in razvaline ogromnih jezov in vodovodov, ki so namakali sedanjo puščavo.

Mira je sličen naraven proizvod kakor kadilo. Je pa temnejše, navadno rdečkasto-rjave barve in prihaja na trg v večjih, gomoljastih, luknjastih kosih. Mira diši že pri navadni temperaturi jako prijetno. Kakor kadilo sestaja tudi mira iz gumijs, smole in eteričnih olj ter nekaj grenkih snovi. Po okusu je sličen kadilu, pa se prijemlje zob. Mira se sama od sebe cedi z mirovni dreves ali pa jih narezujejo kakor bosvelije. Največ se pridobiva iz nizkega, trščastega drevesa commiphora abyssinica, ki raste v južni Arabiji, v severni Abesiniji in v Eritreji. Tudi še nekaj drugih sorodnih dreves daje miro.

Od bosvelij se ločijo mirina drevesa v tem, da se mladice končajo v trne, listi pa so trodelni; končni list je večji in trane, oba stranska pa odpadljiva. Drobni cveti so mesnatodečni, plod pa je podoben suhomesnatu češnju.

Tudi mirinih dreves znanost dolgo ni poznala, dasi so miro rabili in cenili že v najstarejših časih.

Grki so jo imenovali smyrna, v današnjih lekarnah pa ima ime gummirésina myrrha. V starih časih so jo rabili za zdravilo pri mnogih boleznih, Egipčani pa tudi za balzimiranje mrtvecev. Izpraznjeno telesno duplino so namazali z mletim miro, kajsi jo v drugi dišavami in odprtino zašili, telo pa povili v tkanjino. Dišča mazila za kožo in lase so napravljali iz mire in olja.

Mirina drevesa, ki jim Arabci pravijo kvafal ali haddas, Abesinci pa oanha, je prvi odkril Francoz Deffler 1. 1887, leto pozneje pa opisal in poimenoval botanik Schweinfurth, ki je znanstveno prepotoval severovzhodno Afriko in južno Arabijo. Kvafal spada v isto rastlinsko družino kakor bosvelija. V tej družini je še več dreves, katerih smolasti izdečki so prijetno vonjavi. Tako daje commiphora opobalsamum, doma v Arabiji in Somaliji, mekiški balzam ali balzam gilead, tako imenovan po pokrajini vzhodno od Jordana, kjer so to drevo v starem veku gojili. Razne balzame pa dajejo zastopniki tudi drugih rastlinskih družin, ne samo bursaracej. Tako zastopa družino rutacej kamor spadajo tudi naša vinska rutica, potem pomarančev in citronov, zapadnoindijski santalovec, amYris balsamifera. Iz njegove skorje se cedi zdravilni balzam in tudi res prijetno diši ter se rabi za kadilo in za umetna mizarska dela.

V družini stročnic je tudi več balzamocev, na primer pravi balzamec, myroxylon balsamum, ki daje efinecni lubbalzamec. To do 25 m visoko drevo raste v tropski Južni Ameriki (Venezuela, Kolumbija).

Balzam, ki je svetlorumen, se pridobiva z narezavanjem lubja. Na drug način pridobivajo balzam iz drevesa myroxylon periferum, ki raste v Srednji Ameriki. Na več mestih lubje dobro potolčejo, čez nekaj dni ta mesta ogrejejo in čez čas olupijo, nakar se iz lesa začne cediti balzam. Eno samo drevo daje, na ta način obdelavano, 30 let dolgo po 2 in pol kg perurškega balzama na leto. Pa tudi iz posekanih in olupljenih debel pridobivajo ta balzam, ki je temnorjav in diši po vanilji. Ta balzam je papež Pij V. določil za rabo pri zakramentih sv. birme in poslednjega oljenja. Krizma je mešanica tega balzama in oljnega olja. Rabi pa se perujski balzam

tudi v zdravilstvu, zlasti za kožne izpuščaje. V družino stročnic spada tudi kopaiva, od katerega dobivamo zdravilni kopaiva-balzam. Največ tega zdravila prihaja iz pokrajin ob reki Amazonas. Votla drevesa ga včasih vsebujejo do 50 kg. Drugi balzami, ki se tudi pretežno rabijo v zdravilstvu, so še: garjanov balzam iz neke krčnice, sorodnice naše krčne zeli ali št. Janžev rože, dalje Marijin balzam, ki ga daje tudi krčnica calophyllum iz južne Azije. Potem je v družini hamamelidacej več vrst drevesa likvidambarja, iz katerega pridobivajo balzam straks in še mnogo drugih rastlin, ki nam dajejo balzame in smole za tehnično rabo. S. B.

Jutrovske pravljice

1. Izgubljeni zaklad

Skopuh iz Damaska je imel smolo, da je izgubil mošnjo zlatnikov in dragih kamnov. V obupu je razgalil, da bo dal najditelju polovico dragocenosti za nagrado. Dan nato je prišel h kadilju siromahen mož in mu oddal izgubljeni zaklad, ki ga je bil našel pred mestnimi vrati.

Kadi je poklical skopuha, in ta je takoj izjavil, da je mošnjo njegova. Zdalci pa se je skesal, da je bil obljubil tako visoko nagrado. Pregledal je mošnjo in dejal:

»Vidim, la manjka precej cekinov in draguljev.«

Tecaj je najdlje odvrnil:

»Na prerokovo brado prisežem, da se mošnje nisem dotaknil.«

Ker je skopuh vztrajal pri svoji izjavi, mu je povedal kadi tole:

»Ker v mošnji ni dovolj zlatnikov in draguljev, brez dvoma ni tvoja. Najditelj naj obirži tako dolgo, da se oglasi pravi lastnik.«

In v skopuhovo veliko žalost so najditelju izročili dragoceno mošnjo.

2. Zakasneli dolžnik

K Abdulahu je prišel sosed, da bi si izposodil nekaj korcev žita.

»Pojd v kašo in ga vzemi,« je odvrnil Abdulah.

Sosed je storil, kakor mu je bilo ukazano, toda kmalu se je vrnil praznih rok in povedal, da ni vnel v kaši nobenega zrna.

Nato ga je vprašal Abdulah:

»Ali si žito, ki si si ga lani izposodil pri meni, nesel nazaj v mojo kašo?«

Ko je sosed na vprašanje v zadregi odskimal, je Abdulah pripomnil:

»Potem si pa sam kriv, da ni žita v kaši.«

3. Konjski tat

Konjskega tatu je kmet zalotil na tatvini.

Tat je prosil, naj mu odpusti, nakar je je lastnik konja dejal:

»Če me naučiš, kako je najlažje ukrasti konja, te izpustim.«

»Nu, tega vas pa že naučim, efendi,« pravi tat. »Kar pogledajte!«

Naglo je konju razvezal noge. Ko ga je osedlal, se je vzpel nanj in zaklical:

»Glej, takole se krajejo konji.«

In je oddirjal. Kmet pa svojega konja ni videl nikdar več.

4. Velikodušnost

Z velikimi slavji so počastili šestdesetletno dobnost Hatuna Taja, ki je bil pri ljudeh zelo priljubljen.

Ko je nekdo izmed gostov rekel, da je največikodušnejši človek stoletja, je Hatun Taj vstal in dejal:

»Tega imena nisem vreden. Poslušajte zgodbo, ki vam jo zdajle povem:«

Nekega dne se mi je zahotelo, da bi svoje bližnje bogato obdaroval. Zato sem sklenil razdeliti med siromake veliko čredo velblodov. Potem sem šel preoblečen skozi mesto.

Tedaj sem zagledal nekega siromaka, ki je pobiral dračje za svojo družino.

Stopil sem k njemu in ga vprašal: »Zakaj ne greš k Hatumu Taj, ki danes vsakogar obdaruje?«

Siromak je odgovoril, ne da bi nehal delati:

»Kdor lahko sam zase skrbi, ne potrebuje milosti in daril Hatuna Taja.«

»Glejte, prijatelji,« je dejal Hatun Taj, »to je bil največikodušnejši človek na svetu.«

Stana Vinšek:

Nadica

Mamica pravi, očka uči:

»Nadica moja, očke odpri: mnogo je dobrih in lepih stvari.«

Zbiraj si zdaj kot čebela mala, da boš snovi dragocene nabrala; sebi nabrala, dragim oddala.

Kar ti je dušo do dna razsvetlilo, kar ti je kdaj je v srcu vzklilo, kar se je v tvoji glavi skirilo,

s tabo ostane in v tebi vse dni, nosi te preko nizkotnih skrbi, v sreči osreči, v nesreči krepi.«

Nadica vneto očeta posluša, vse razumeti vestno poskuša,

polna želja je glava in duša.

»Naj bom marljiva kot mala čebela, naj si zapojem kot ptička vesela, naj zacvetim kot rožica bela.«

Naj bom čista kot ti si, vodica, vedno vesela kot svobodna ptica, zvesta kot domu si ti, lastavica!«

Čuj, zdaj zapoje ji tičica mala:

»Kaj boš le, Nadica, mnogo iskala? Kaj še zares nisi sama spoznala:«

Dobrega, lepega vsa boš bogata, modra in resna kot dragi tvoj tata, dobra in mila kot mamica zlata.«

Nadica sluša in se veseli, staršem predragim v naročje hiti:

»Očka in mamica, naj bom kot vi!«

Križem sveta

Najdaljši betonski most na svetu. Iz Stockholma poročajo, da je čez reko Ingerman pri Sandövu trenutno najdaljši betonski most na svetu. Glavni loki meri 264 metrov. Most so začeli graditi leta 1938, in je veljal okoli 6 milijonov kron. Slovesne otvoritve mostu, ki bo 16 t. m., se bo udeležil tudi švedski prestolonaslednik.

Najuspešnejši letalski lovski skupini. V teku hudih letalskih bojev na prostoru pri Belgorodu in Orli je lovski skupina pod vodstvom podpolkovnika Hrabeke, po poročilih nemških listov, 7. julija dosegla svoj 6.000. zračno zmago. Druga najuspešnejša letalska letalska skupina je oddelek »Mölders«, ki je 10. julija dosegel 5.500. odstrel. Od začetka vojne sta to najuspešnejši lovski letalski skupini.

Tihotapci ne smejo saditi tobaka. Bolgarsko poljedelsko ministrstvo je objavilo odredbo, da osebam, ki so bile zasačene pri tihotapljenju tobaka, letos ne bo dovoljeno saditi tobaknih rastlin. Tobaka ne bodo smeli saditi in gojiti tudi tisti, ki so lansko leto skrivali pridelan tobak.

Lusitanija ekspres. Med Madridom in Lisbom bo v bodoče obratovlato luksuzni vlak, ki bo imel naziv Lusitanija ekspres. Med tem ko je trajala najhitrejša zveza

med omenjenima dvema mestoma 20 ur, bo novi ekspres prevozil progo v 14 urah. Zaradi prihranka na času bo tudi kontrola potnih listov in carinski pregled v vlak.

Portugalskim kadilkam prede slaba. Nemški listi poročajo, da se na Portugalskem tabačni izdelki ne smejo prodajati ženskam in mladini pod 18 let. Prekrški bodo kaznovani z visokimi denarnimi globami.

Iznenaden pravni postopek za domačine v Holandski Indiji. Agencija Domei poroča iz Batavije, da so japonska vojska oblasti uvedla enak sočni postopek za domačine in tuje in so bili predpisi, ki so veljali pod nizozemsko upravo, ukinjeni.

Sin je utonil pred očmi očeta

Pri kmetu Giovanniiju Mermeratiju v Pavione di Canaro pri Rovigu so te dni dokončali mlavec. 17letni domači sin se je hotel po mlačvi okopati v sveži vodi ter je odšel v ta namen k Padu. Stopil je v vodo, nenadoma pa je zasel v vrtnec in se začel potapljati. Mermeratijev oče videl nevarnost, ki je grozila sinu, se je takoj vrnil v reko, da bi mu pomagal. Čez nekaj časa pa se je moral vrniti praznih rok na breg. Vrtnec je sina potegnil na dno, preden ga je utegnil oče rešiti.

Ferenc Kormendi:

ZMOTA

Roman

»V njenem interesu je, da tovarna ne ne obnovi tožbe zoper mene, prosim. In tudi...« glas mu je postal nesramen — »njen zaročenec ima dovolj denarja, vse dobi od njega, kar hoče.«

»Vaša stvar je, kakšno mnenje imate o svoji hčeri. Kot zastopnik vaše družine vas pozivam, da se mirno in pametno vrnete k svoji družini.«

»Prosim, tega ne storim. Ako je gospod doktor zastopnik moje žene, potem izvolite vzeti na znanje, da se bom dal ločiti.«

»Mislite, da gre to tako lahko, dati se ločiti?«

»Ne... tega si ne mislim. A dam se ločiti od nje zaradi nezvestobe in zlonamerne zapustitve.«

»Vi?! Kdo pa vam je bil nezvest in kdo vas je zlonamerno zapustil?«

Opereta — je nejevoljno pomislil Janko. Zgrabil ga je bes.

»Vi vsega tega ne razumete, gospod Borbely. Zaman ste zapustili ženo, ako ne pristane na ločitev. Vaša žena pa se neče ločiti.«

»Torej bova živela z gospo Derekovo v divjem zakonu, prosim. Tudi ona ni ločena od svojega moža.«

»Dobro torej: to je moja zadnja beseda, ki vam jo danes pravim: vaša hči —«

»uči se v sinu družine, ki cenijo družinski mir in družinsko čast razumete? Ako bi fantova rodbina zvedela, da ste kradli in kakšne nesramne škode izzivate, bi prepovedala fantu, oženiti se z vašo hčerko, in —«

Spet ga je Borbely prekinil in rekel s svojim prezirljivim posmehljivim glasom: »Vem, vem, gospod sodnik. A človek si kaj takega ne sme preveč jemati k srcu. Ljudje ne skačejo kar tako v Donavo.«

Skoflatti ga, breniti se je se upiralo v Janko. Z dolгим korakom je stopil k njemu.

»Nesramni lopov ste! Čim več dobrega hoče človek storiti za vas, tem nesramnejši postajate!«

»Ne vpijte name... gospod sodnik... Gospodom je lahko odpraviti človeka z nesramnim lopovom.« Trenutek je pomolčal. »A zdaj ne bom več molčal...«

»Zdaj dovolite tudi meni, da izpregovorim... Tudi če bi mi gospod sodnik razbil glavo, jaz tisto žensko ljubim... kaj naj torej storim? Zato sem kradel, da bi ji lahko tu pa tam dal kako darilec, za vse njene dobrote... Ker jo zares ljubim, one druge pa nimam rad, kaj morem za to. Človek ima le eno življenje in jaz nimam več mnogo časa... gospod sodnik. Kaj imamo mi reveži od življenja? To, da smo s tistim, ki ga ljubimo, prosim gospod. Ne kakor bogataši, potovanja in zabave in vse mogoče, meni vse to pomeni gospa Derekova, pa naj to gospodu sodniku ugaja ali ne ugaja. Zato se hočem ločiti od one in se oženiti s tole. Ako pa se žena neče ločiti, naj pusti. K njej se ne vrnem...«

Osupel je poslušal Janko to priznanje. Bil je nekaj prepričljivega in naravnost presenetljivega v tej pretirani in vendar občuteni izpovedi postaranežga moža.

»Poglejte... prav dobro vas razumem. Pa tudi vi morate skušati razumeti svojo družino. Ako bi vsak človek mislil le na svoja čustva in počenjal to, kar sam hoče, bi ves svet propadel. Zelen bi, da bi prišli k pameti!«

Koloman Borbely je strmel predse, zastrl se je v Janka, nato je okrenil glavo vstran.

»K pameti... gospod sodnik? Saj to je ravno. Vem, da sem izgubil razum. A ne morem pomagati.«

Ne, tega zaenkrat ni mogoče izpremeniti. Zaman bi bila vsaka pametna beseda. Janko je prosil Ilono Szabovo, naj mu prihodnjega ponedeljka pošlje Irmo Borbelyjevo, ako pride z denarjem.

Naslednjega ponedeljka je prišlo dekle k Janku, blede, drgetajočih ustnic je poslušalo kratko Jankovo sporočilo o brezuspešnem pogovoru z njenim očetom. Potem je pripovedovala, kaj se je zgodilo doma: Mati molči, z nikomer ne izpregovori, Bog ve, kaj pomeni ta njen molk.

Kako smešno je to, je razmišljal Janko, na vsak način je podobna Agici. Potem je vstal iz pisalne mize, dejal, da mu je žal, da se njegov pomirjevalni pokus ni posrečil, vendar upa, da se bo stvar nekako unesla, naj ostanejo lepo mirni, ako pa bi se spet kaj pripetilo in bi potrebovali nasveta, naj se kar oglašijo pri njem.

Irma Borbelyjeva se je zahvalila gospodu doktorju za njegov trud, vzdihovala je, da ne ve, kako se bo nekoč zahvalila gospodu doktorju, da zdaj daje skoraj ves svoj denar za to očetovo stvar, toda če bi gospod doktor dovolil, ko se bo poročila in ji bo ostalo kaj denarja...

Kaj si le misli, jo je prekinil Janko, naj ji kaj takega ne prihaja na misel! To, kar je storil zanje, je bila njegova človeška dolžnost. Nato mu je Irma Borbelyjeva plašno podala roko in odšla.

Jožef Beres, časni vratar pravnega oddelka, ki je nadomestoval obolelega Stefana Ivanko, je premeril od glave do pet dekle v sivem plašču, ki je okoli pete ure stopilo v pisarno tajnice pravnega zastopnika. To je ta, si je mislil, naj me poklika brne, »naš stari« nima slabega okusa!

Stopil je k domačemu telefonu, poklical gospoda prokurista Szlavika ter mu sporočil, da je prišla dama v sivem plašču in da se trenutno nahaja pri gospodični Szabovi. Szlavik je odvrnil, da je dobro, vse v redu, ter nemudoma pozvonil Iloni Szabovi.

»Draga Ilonka, ste vi? Tu Szlavik.«

»Dober večer, gospod prokurist. Izvolite?«

»Draga Ilonka, danes je ponedeljek, danes bi morali priti plačat za Kolomana Borbelyjeva.«

»Da so že plačali.«

»Sss!« je zasikal v telefon, »ej! Denar je prineslo tisto Borbelyjevo dekle, kaj ne? Je morda že odšla?«

»Ne, je še tu.«

»Izvrstno! Zanjč sem ji dal dokumente njenega očeta, toda ta bedak Varga je založil med nje evidenčni list naše tovarne, kar navsezadnje ni tako velika nesreča, vendar je njegovo mesto vsekar v naši registraturi, kaj ne? Pisal sem jim, pa mi niso odgovorili. Rad bi govoril z njo, da bi mi vrnila naš evidenčni list... ako bi jo lahko poklicali k telefonu?«

»Zdajle je pri gospodu doktorju. Ali naj vas zvežem?«

»Bog obvaruj! Kaj mislite... nadlegovati... Ali veste kaj? Ko bo odšla od gospoda pravnega zastopnika, pošljite jo k meni, boste?«

»Dobro, gospod prokurist pošljem jo k vam.«

Odložil je slušalko. Bil je razburjen. Aha, tako je to. Pri gospodu pravnem zastopniku je. Kajti enostavno priti, plačati in oditi, to vendar ne gre. Gotovo ji gospod pravni zastopnik lastnoročno piše potrdilo za deset pengov, za svojih letnih šestdeset tisoč. Anin mož. No da. Ura je deset, osem minut in štirideset sekund. Zdaj pa pozor!

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

325. Kateremu plemenu so pripadali Bolgari prvotno?

326. Kdo je izumil injekcije?

327. Kaj je »homunkulus«.

osebni zaimek, 17. časovni prislov, 20. streha, 21. strast, 22. jermen ali trak okrog telesa, 23. hrošč, 26. rimski altar, 29. zver, 30. vik, 31. kazalni zaimek, 33. stara be-

1	2	3	4		5	6	7	8		9		10	11	12	13
14				15		16			17		18				
19				20		21			22		23		24		
25			26			27				28	29				
		30			31				32	33				34	
35	36					37		38		39			40		
41						42			43				44		
45					46						47				

SPORT

Nogometaši še na planem

Dve veliki tekmi na igrišču Ljubljane in tri male na igrišču v Zeleni jami

Napake so sodili oni, ki so mislili, da se naši nogometaši bojijo solca in vročine in bodo zljaj, ko so opravili svoj oficijelni spored za letoš, kar zaprti travnike in odšli v kopališča. Ne, z enkrat se ne, tako so nam prišli povedati predvčeršnjim, kajti za to nedeljo mislijo prireditelji še majhno poslovino svedenost od letošnjega domačega prvenstva v obliki dveh reprezentančnih tekem v prav zanimivi inčadi. Razen »starih« in »najstarejših« pa bodo to nedeljo začeli nov turnir tudi naši najmlajši pripadniki te igre, in sicer v okviru razpisa SK Marsa, na katerega se je odzvalo šest mladih enastorice. Tako smo torej za nedeljo in nekoliko tudi še za naprej že preskrbljeni z novimi dogodki na zelenem polju.

Kakor smo na kratko opozorili že včeraj, so se organizatorji pri NZ odločili to pot za novo kombinacijo, ki bo gotovo samo stopnjevala privlačnost obeh tekem za slovo od prvenstva. Samostojno bosta v nedeljo nastopila novo pečena prva iz obeh divizij, in sicer Ljubljana proti izbrani enastorici iz vseh ostalih klubov I. divizije, ter novo potrjeni moštvi II. divizije Mladika proti 11 ostalim igralcem iz iste divizije. Med tem ko bodo proti Ljubljani poskusili svojo srečo v glavnem Hermežani in igralci Tobačne tovarne, pa tudi dva Marsovca, je moštvo, ki bo nastopilo proti Mladiki, do ure še neznan. Ne glede na to pa lahko računamo, da bodo v obeh tekah trčili drugo od drugo moštva, kakršnih po kakovosti in po sestavi letos še nismo imeli pred seboj. In prav ta negotovost je eden glavnih razlogov, da bo potek nepreračunljiv prav do zadnjega. Povrh vsega pa imata prireditelji tudi skromno dobrodelno ozadje, ker ju prireja nogometna zveza sama, ki bo pri tej priliki skušala nabrati nekaj grošev za najnujnejše potrebe. Zato torej še prav posebno pričakujemo, da bodo prijatelji nogometa tudi to pot stopili čim številneje na igrišče SK Ljubljane in se — za slovo, tako se pravi — še enkrat oddolžili nogometu, ki so letos tako marljivo skrbeli za neprekinjeni sportni spored na prostorih po našem mestu.

Izbrano moštvo II. divizije, ki bo pomerilo svoje sile z najnovejšim udeležencem I. divizije SK Mladiko, bo sestavljeno takole:

Zbil, Lenarčič (oba Vič), Oven (Zabjak), Turšič (V), Ovsenik (Z), Stregelj (Z), Havlik, Kumar (oba Korotan), Kovarčič (V), Zadel (Z), Fujan (K); rezervi: Pirc, Guček (oba K).

Vstopnina za obe tekmi je določena takole: za otroke 2 liri, za vojakke 3 liri, za dijakke 4 liri, stojšča po 6 liri in tribuna po 8 liri.

Obe tekmi bosta na igrišču Ljubljane, in sicer ob 17. med Mladiko in reprezentanco II. divizije ter ob 18.30 med Ljubljano in reprezentanco I. divizije.

Na mladinskem turnirju

v izvedbi SK Marsa bodo jutri odigrane prve tri tekme, in sicer ob 16. dalje na igrišču za Kolinsko tovarno. Kot prvi par bosta nastopili mladi moštvi Mladike in Hermesa, za njima moštvi mladih Zabjakov in Vičanov in slednjič še mladinski sestavi Korotana in Marsa.

SLUŽBENE OBJAVE
Iz urada CONI-a
NOGOMETNA ZVEZA

Ljubljana, dne 14. julija.

Objava št. 22.

1. Verificirajo se naslednje prvenstvene tekme, odigrane dne 11. t. m.: I. divizija: Tobačna tovarna: Ljubljana 1 : 6; Zabjak : Vič 1 : 1; rezerve: Hermesa : Korotan 0 : 1; Zabjak : Mladika 0 : 2; Vič : Mars 1 : 2; mladine: Vič : Zabjak 2 : 0; Mladika : Mars 1 : 5. Protest SK Ljubljane proti verificaciji prvenstvene tekme mladine Hermesa : Ljubljana z dne 11. julija se vzame na znanje.

2. Protest SK Viča zoper verificacijo prvenstvene tekme II. divizije Mladika — Vič, ki je bila odigrana dne 20. VI. t. l., se glede na poročilo zbora nogometnih sodnikov zavrne kot neutemeljen. Tekma se verificira z rezultatom 3 : 2 v korist Mladike.

3. Ugotavlja se naslednji končni vrstni red prvenstvenega tekmovanja I. divizije: 1. SK Ljubljana 12 točk, količnik 35:7. 2. SS Hermes 8 točk, količnik 13:14. 3. SK Mars 4 točke, količnik 11:20. 4. Tobačna tovarna brez točk, količnik 3:22. — Po gornjih izidih se proglašajo SK Ljubljana za prvaka Nogometne zveze za leto 1942/1943. Po razpisu izpade iz I. divizije moštvo Tobačne tovarne.

Ugotavlja se naslednji končni vrstni red moštvev II. divizije: 1. SK Mladika 11 točk, količnik 21:10. 2. in 3. SK Korotan in SK Zabjak 6 točk, količnika 12:13 in 15:9. 4. SK Vič 1 točka, količnik 7:23. — Po razpisu napreduje v I. divizijo moštvo SK Mladike. Drugo in tretje mesto in tudi ustrezno nagrado si delita SK Korotan in SK Zabjak.

Ugotavlja se naslednji končni vrstni red rezervnih moštvev: 1. SK Ljubljana 12 točk, količnik 17:5. 2. SK Korotan 10 točk, količnik 15:8. 3. SK Mladika 8, 17:8. 4. SK Zabjak 5, 13:11. 5. SS Hermes 3, 9:8. 6. SK Vič 2, 6:19. 7. SK Mars 2, 6:22.

4. Direktorij Nogometne zveze se zahvaljuje italijanski nogometni federaciji za podporo v znesku 7000 liri.

5. Suspendira se do nadaljnjega igralec SK Ljubljane Maršič Bojan.

6. Suspendira se do nadaljnjega igralec SK Zabjak Kurent Franc.

7. Pozivajo se na zastopanje v zvezno pisarno dne 19. t. m. ob 17 naslednji igralci: Maršič Bojan, Sinti Vladimir (oba SK Ljubljana); Kurent Franc, Blatnik Drago (oba SK Zabjak); Klemenčič Ivan (Tob. tovarna) in Mravljec Slavko (SK Vič). Slednja naj prineseta s seboj krstna lista.

8. Odobri se mladinski nogometni turnir SK Marsa s pričetkom v nedeljo dne 18. t. m. ob 16 na igrišču SK Marsa.

9. Pozivajo se predsedniki nagradnih nogometnih moštvev, da se zglašijo v petek poldnev v pisarni s pečatom in svrhu potrditve potrdila o prejeti nagradi.

Objava št. 23. Ljubljana, 16. julija.

1. Za nedeljski reprezentančni tekmi odrejam naslednje igralce: kompletno moštvo SK Mladike proti: Zbil, Lenarčič, Oven, Turšič, Ovsenik, Stregelj, Kovarčič, Zadel, Fujan; rezervi: Guček, Pirc; dalje kompletno moštvo SK Ljubljane proti: Oblak—Rogelj, Antonič, Kisel, Accetto, Januš, Roth, Marn, Fajon, Zigon, Aljančič E., Zupan; rezervi: Nagode, Dohert.

2. SK Ljubljana in SK Mladika preskrbita kompletno opremo za svoje igralce. Za igralce I. divizije oskrbi opremo Hermesa, za igralce II. divizije pa SK Vič. Spodnjo opremo (čevlje, dokolenke) naj prinese vsak igralec sam.

3. Igralci prve tekme naj bodo v garderobi na igrišču SK Ljubljane ob 16.30, igralci druge tekme pa ob 18.

4. Vsi predsedniki naj dvignejo proste vstopnice v pisarni Zveze za igralce svojega kluba, ki so določeni v reprezentančne tekme.

5. SK Ljubljana in SK Mladika naj odredita po štiri reditelje, ki se morajo javiti službojučemu odborniku ob 16.30.

Atletski drobci

Švedski atlet Gundar Haegg, tisti, ki je lani ta čas podiral svetovne rekorde kakor

na tekočem traku, letos pa so ga dohrajili zvalili na ono stran Atlantika, je pred kratkim — to velja seveda samo v širšem pomenu besede, ker prihajajo zdaj vesti iz Amerike bolj počasaj — nastopil drugič v dvoboju z ameriškim tekačem. To pot je bil na startu v Chicagu na progi 2 milj in tudi ni imel velikih težav, da je zmagal, in sicer s časom 9:02.8. Na cilj je prišel 20 m pred najboljšim Američanom Doddsonom, toda dosežena znamenja vendarle precej zaostaja za njegovim lanskim rekordom 8:47.8.

Na pariških prvenstvih so nedavno beležili naslednje najboljše izide: na 100 m in 200 m Langlois 11.1 in 22.6, na 400 m Esprangle 49.9, na 800 m Soulier 1:56.6, na 1500 m Bonnefoy 4:02.6, na 5000 m Muselle 15:30, na 10 km Martin 32:44.3, na 110 m z zapr. Brissol 15.3, na 400 m z zapr. Maignan 59.8, v daljino Joanblanc 7.06, v višino Motti 1.75, v krogli Dehours 13.44 itd. Kakor vidimo, nič posebnega!

Na švedskem prvenstvu na 10 km je zmagal Gunnar Bratt v izbornem času 30:56.6. Na drugi atletski prireditvi je tekkel znani Björ Hellström 3000 m 8:26.2, kar je najboljši čas te sezone na taki progi. Prav takrat je bil dosežen tudi čas 1:53.1 na 800 m, in sicer po zaslugi Liljekvista, ki je tolkel šveda Malmberga. Medtem je isti tekač že popravil ta čas na nič manj kakor 1:52.2. Sicer pa so se zadnji čas prerinili v ospredje še zaprekaš Lidman, ki je potreboval za 110 m 14.3, potem sprinter Standberg, ki je prišel pri 100 m na 10.4 in Arne Andersson, ki je pretekel 1500 metrov v času 3:48.8.

Holandci tudi niso kar tako ... Njihov »stari« kanon Osendarp kar vidno sili v višino črnega Owensa. Prav nazadnje se je povzpela na 10.5 na 100 m in na 21.6 na 200 m, ki ga uvrščata med najhitreje Evrope. Nekega mladega skakalca (čudno je njegovo ime — Wellerdiech) so tudi našli, ki je na prvenstvu dosegel nič manj kakor 7.22. Med ženskami je znana atletinja Blankers-Hoen postavila nov državni rekord v teku na 200 m s časom 24.5, ista ženska je tudi v daljino sročila 5.83 in tešla 80 m z zaprekami 11.8. Pozneje je dvignila znamenje v skoku na 6.08 in tudi tukaj požela nov rekord.

Posebno veselje s svojim atletom Mo'no so imeli zadnje dni Rumunji, saj jim je na zadnjem meddržavnem mitingu s Hrvatsko postavil na 100 m krasen izid 10.5, kar je bil obenem tudi nov državni rekord.

Trening v Tivoliju

Atletom in atletinjam vseh društev priporočajo zveza kar se da toplo, naj se v čim večjem številu udeležijo treninga, ki bo v nedeljo dopoldne pod vodstvom nacionalnega trenerja Cumarja na sportnem prostoru v Tivoliju.

Trening je namenjen predvsem skakalcem, metalcem in tekačem preko zaprek, in sicer moškim in dekletom.

Prav tako naj pridejo trenirati tudi ženske stafete, ki se bodo prihodnjo soboto udeležile ženskega atletskega prvenstva Ljubljane.

Nedeljski trening bo od 9. do 12.

Naročite se
na „DOBRO KNJIGO“!

V zbirki »DOBRA KNJIGA« je pravkar izšel roman »VZHOD IN ZAPAD«. Tudi našemu občinstvu že znana pisateljica Pearl S. Buck riše v njem na primeru mlade Kitajke borbo dveh svetov v sodobni Kitajski.

Sredi avgusta bo izšlo delo slavnega zdravnika Paula de Kruifa, ki pripoveduje v knjigi »BORCI PROTI SMRTI« življensko usodo nekaterih mojstrov medicinske vede.

V septembru bo sledil roman »POKOJNI MATIJA PASCAL«, ki ga je napisal Luigi Pirandello, svetovno znani italijanski dramatik in pisatelj.

Naročite se na »DOBRO KNJIGO«, če še niste naročeni! V zbirki izide vsak mesec en roman, mesečna naročnina pa znaša:

a) za naročnike, ki so obenem naročniki »Jutra«, »Slovenskega naroda« ali »Domovine«, 10.— lir za broširano in 20.— lir za vezano knjigo;

b) za ostale naročnike 11.— lir za broširano in 22.— lir za vezano knjigo.

Naročnike sprejema v Ljubljani uprava naših listov v Narodni tiskarni, v Novem mestu podružnica »Jutra«, od drugod pa naj se naročniki javijo po pošti na naslov: Uprava »Jutra«, Ljubljana, Puccinijeva 5.

EMILIO SALGARI

KRALJICA
KARIBOV
PUSTOLOVSKI ROMAN

»Jočeš?« je vprašal. »Ali se ti toži po domovini? Na svoje misliš?«

Jara si je hitro obrisala solze in rekla: »Ti so pomorjeni, gospod! Oba naju družijo sovraštvo! Moje sovraštvo je enako vašemu!«

»Proti komu se obrača?«

»Proti vojvodi Van Gouldu!«

Ventimiljskega je izpreletelo. »Ta je dal pobiti tvoje drage?«

»On!«

»Potrpi! Kazni ne uide! Danes je še mogoče, a pride dan, ko pade pod mojim mečem. Notranji glas mi pravi, da ni več daleč do tistega trenutka!... Zaupaj mi, Jara! Pripoveduj in si olajšaj srce!«

Deklica je sedla k njegovemu ležišču in jela pripovedovati.

»Naši očetje še niso nič vedeli o belih možeh, ki prihajajo iz daljnih dežel za širokim morjem. Glas o klanjih v kraljestvu Aztekov je prodrl sicer tudi v Darijske gozde, toda nihče mojih prednikov ni

bil videl belca na svoje oči. Indijanci s severa so prinesli žalostno novico, da so taki okrutneži razdejali veliko Montezumovo državo, a nihče jim ni hotel verjeti!...«

»Cortez!« je gusar zamrmral.

»... Moj rod, mnogoštevilen kakor listje v gozdu, je srečno živel pod senčnatim drevjem na obali zaliva. Ribništvo, lov in sadje ga je obilno hranilo. Moj oče, glavni rodu, je bil od vseh ljubljani v spoštovan, in prav tako tudi moji bratje. Ta mir pa je nekega dne uničil nepričakovano dogodek: bel mož je bil prišel k nam. Bil je... vojvoda Van Gould. Vihar je bil vrgel eno tistih velikih plavajočih hiš na našo obalo. Ljudi, kar jih je bilo v nji, je bilo pogoltnilo morje — vse razen enega. Moj oče je sprejel rešenca kakor brata, dasi je bil bele polti. Mar bi ga bil pognal nazaj na morje, ničvredneža, ki mu je potem raztrgal srce!«

Vroče solze so prekinile Jarino pripoved.

»Pogum, dete,« jo je tolažil Ventimiljski. »Zenske tvojega plemena so močne!«

»Moj oče je imel belca za višje bitje, za nekakšno božanstvo, ki je prišlo iz morja, tem bolj, ker je bil naš čarovnik in vrač že davno napovedal, da bodo iz daljnih dežel, kjer vzhaja sonce, nekega dne prišli sinovi in ljubljenci »velikega duha«. Ta zlovestna prerokba se je na žalost deloma uresničila, a prišli so bili iz kraljestva teme, bili so sinovi »hudobnega duha«. Beli mož je bil pri nas deležen vsakršne časti in naklonjenosti. Postal je prijatelj mojega očeta, prijatelj čarovnika in naj-

slavnejših bojevnikov, in posrečilo se mu je, da jim je izvalil skrivnost naše dežele.«

»Ali je bila tvoja domovina bogata z zlatom?« je vprašal kapitan.

»Imela je jame, kjer so že stoletja delali naši ljudje, da so plačevali darieskemu kralju vsakoletni davek. Velikanski zakladi so bili nakopičeni v gorških votlinah, ki so samo glavari poznali dohode od njih. Tja je moj oče povedel belca in mu razkazal naše bogastvo. Od tiste ure ni mislil lopov na nič drugega kakor na to, kako bi izdal naše ljudstvo in se polastil rudnikov. Pohlinil se je bolnega in izrekel željo, da bi se za nekaj časa vrnil domov. Verjeli so mu. Nekega jutra se je odpravil v enom naših drevakov, z oblubo, da pride kmalu nazaj. Štirje Indijanci so ga spremljali. In res je ostal moč beseda. Čez dva meseca je pristala ob naši obali plavajoča hiša. Iz nje je stopil beli mož in nekaj mornarjev. Le-ti so nosili velike sode, ki so jih položili pred mojega očeta.«

»Vzeml,« je rekel, »to je darilo, ki ga prinašam tvojemu ljudstvu!«

»Sklical je ves naš rod, dal sode odpreti in dovolil vsakomur, da je pil. Bila je »ognjena voda« — žganje. Naši ljudje še niso poznali take pijače in so zato željno planili po sodih. Njih vsebina jim je dišala in jih je upijala.«

»In ognjene vode ni hotelo zmanjkati. Mornarji so jo kar naprej dovažali z ladij. Ljudstvo je pilo, ne sluteč, da mu pripravljajo gostitelj lopovski ukano. Le moj oče in moji bratje, ki so bili opazili nagli učinek čudne opojne pijače, so jeli nekaj

sumiti. Ko se je zvečilo, je bil ves rod pijan. Zene in otroci bojevnikov so plesali okrog kakor obsedeni ali pa so upehani ležali po tleh. Belci so se smejali. Tedajci pa se je začelo z obale strašno grmenje. Topovi ladje so jeli bruhati svoje kroglice na naš vas ter širiti smrt in grozo. Še danes vidim trumo belih mož, kako so naskočili naše kočje in poklali vse, ki se niso mogli braniti. Oh, kakšna strašna noč!«

»Ničvredni zavrnenci!« je škrtnil gusar.

»Moj oče se je bil z brati in nekaterimi drugimi bojevnikov, ki so bili ostali trezni, utrdil na svoji domačiji. Hoteli so se upreti sovražniku. Na vojvodov poziv, naj se vdado, so srdito odgovorili s puščicami, kopji in kiji. Da bi jih ugnali, so španci zažgali sosednje kočje. Še zdaj vidim, kako so buhnilli plameni in kako so se usule iskre po naših bivaljskih hišah, tako da so bila mahoma tuja ta in ognju. Spominjam se še, da je oče zavpil: »Ubijte ga, izdajalca!« Potem nisem slišala in videla ničesar več. Malone zadušena od dima, sem se bila zgrudila na tla.«

»Ko sem se spet zavedala, ni stala od naše naselbine niti ena kočja več. Oče in bratje so mi bili poginili v plamenih. Jaz edina sem bila ostala živa...«

»Kasneje sem zvedela, da je imel izdajalec od tega okrutnega boja le majhen dobiček. Ko so poglavarji sosednjega rodu zvedeli o lopovščini, so bili takoj speljali v votlino, kjer je bilo spravljeno zlato, neko reko in jih še za časa zalili.«

»In kako si se rešila?« je vprašal Ventimiljski.

Mali oglasi

Kdor išče službo plača za vsako besedo L.—30. za drž. in prov. takso —50. za dajanje naslova ali šifro L. 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L. 7.—. Za ščititve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L. 1.—, za vse druge oglase L.—50 za besedo, za drž. in prov. takso L.—50. za dajanje naslova ali šifro L. 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L. 10.—.

Hišni posli

iščejo službe

Pridno dekle

pošteno, iz dobre hiše, išče kakršnokoli zaposlitev, vaje na tudi gospodinjstva dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kolevje«. 11881-1

Dobra kuharica

samoizp. varčna, ena, išče službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gospodinja 99«. 11897-1

Gospodična

iz dobre hiše, išče službo ka, krakoli, gre tudi k otrokom ali samo k mali boljši obitelji, vajena gospodinjstva dela. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlada devojka«. 11889-1

Hišni posli

dobijo službo

Pošteno služkinjo

srečne, takoj selitna gospodinja v centru. Plača 350 tr. Na slovo v vseh posl. Jutra. 11879-1a

Vajenci/ke

Dve vajenki

frizerski sprejme v učenje salon. Doročec Ivan, Ljubljana, Dalmatinova 18. 11905-44

Pouk

Starši! vaši otroci, ki bodo imeli popravne izpite jeseni, dobe temeljito pripravo v latinski in turškem (Novem) trgu 5. Zabelek z avgustom. Prijava od 8. do 10. in od 14. do 16. ure: Turški trg 5. Poučujem tudi jezike. 11929-4

Prodam

Pege in lišaj Vam pomagajo odstraniti Albo krema. Drogerija KANC. Zidovska ulica 1. 11758-6

Mož križa

(L'UOMO DALLA CROCE)

V filmu »MOŽ KRIŽA«, ki ga je zrealiziral Robert Rossellini, ostvaril osebnost Asvero Gravelli, daje italijanski kino posebno častitljivo spoštovanje duhovniku v živo-zelenem, ključučem v čudoviti umetniški stvaritvi, na žrtvovanju premnogim vojnim kuratom, ki žrtvu-

jejo lastno plemenito kri, ter življenje goreče čistote in ljubezni do bližnjega. Pri izdelovanju filma so pomagali z nasveti vojaški strokovnjaki. — Glavni vlogi igrata Alberto Tavazzi in Rossita Schmidt. E. N. I. C. ga bo predvajal v kratkem italijanskemu občinstvu.

Rosvita Schmidt — Antonio Marietti v filmu: »Mož križa«, produkcije Continental-cine, reprodukcije E. N. I. C.

DOMANI AL CINE SLOGA JUTRI V KINU

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam nepo- redno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »200.000«. 11927-20

8800 kv. m vrta, novejšo v Zg. Šiški, prodam